

Remundi Lullii Eremitę diuinitus
 illuminati in Rhetoricę Isagoge
 perspicacibus ingeniis expectata.

Vendatur in Ascensianis ædibus.

Remigius rufus candidus Aquitanus. Antonio bohero the-
 faurario regio & Francisco eius fratri canotensi præposito
 ingenuis a dolescentibus fœlicitatem.

RATVLOR Egregia indoli vestre mo-
 rumq; suauitati: quibus splendide illustra-
 ti estis generosi adolescenter: gratulor isti-
 dem mihi fortunæq; meæ q; a me insti-
 tuendi tales occurrishis: quales iam pridem
 exoptaueram utpote modesti: faciles: be-
 nigni: mihi deniq; vobis imperanti non
 segniter obtemperantes, Nam tamesi
 priore intuitu rigida appareant literarū
 rudimenta his potissimū qui suauiter in
 gremio luxuriātis fortunę enutricati fue-
 rint: nunq; tamen arroganter repugna-
 stis: verū illud. M. Porcij Catonis foga-
 torum eloquentissimi vobis a me identi-

dem repetitum: quo ait literarū radices amaras esse fructus vero iucūdios
 res facile persuasum habuistis: quo deinde factū est vt spe vberioris fructus
 ducti in pulcherrimo musarū stadio ac florētissimo s'rarū campo hucusq;
 magnanime certaueritis: frugemq; vberimā non sine magna omnium ad-
 miratione retuleritis. Superest bene cœptum opus auspicationi omine
 absolue, ad qd fœlicissimum vobis suppedabit adminiculū Remundi
 Iulii doctoris illuminati Rhetorice: omnigena bene dicendi copia scatu-
 riens: opus dubio procul admirandum: utpote a deo optimo maximo cō-
 cessum: veluti reliqua eius opera numero supra milia quatuor ab eo vt pie
 credimus diuine reposita. quam quidem Rhetoricen impellente Bernardo
 lauinetha amico nostro, Remūdi studiosissimo atq; in eius disciplina im-
 pensè edocto veluti p'nuitas quasdam primā in lucem idcirco damus q;
 in eam vires omnis neruosq; ita impendit vt opus vndecūq; absolutissimū
 constaret: vtq; in eo tanq; in nitidissimo speculo omnium disciplinarum
 imaginem contemplan, vel potius mirari, liceat. Nam cum oratorem esse
 oporteat polyhistora & orbem illū disciplinarum quę encyclopedian voc-
 cant diligenter percellere: voluit breuiter & succinctē illa complecti quę
 vniuscuiusq; disciplinę perceptionem concernunt. quo fit vt tanta scateat
 vberitate copia facultate ac varietate omnium quę in celo & terra collocā-
 tur: vt nesciam an illius vobis lectio vtilior an voluptuosior futura sit.
 Quare hunc libellum colite adamate admiremini: qui longo sēporis cur-
 riculo squalidus & puluerulentus situ & care sparsus delituit. Vobis enim
 secundis aurbus dicatur. atq; tanq; enchiridion (vt in procinctu omnia vo-
 bis succurrant) in manu geritote. Valet & me vt corpitis perpetuo ad-
 mate. Parthusij ad Kalendas Octob. anni. M. D. XV.

Rhetorice

Remundi Lulli anachoritę diuinitus illuminati
in rhetorice Isagoge. IHESVS MARIA.

Deus cum tua ope & gratia incipit ars rhetorica quę
chalcimia verborum nuncupatur.

X tenebris lux ipsa emergit. Ipse enim posuit tenebras latibulū suū q̄ apparuit ī mōte circūdato caligine & nebula. Exodi. xix. Qui rationē dicēdi discere volūt / opus habent vt eam silētio adipiscantur. Hinc silentium Pythagorę.

Perfunctorie attigunt oēs artes ī hac scia.

Oratoris officium est posse dicere de rebus / inquantū pertinent ad remp. & vtilitatē ciuilem / necnon ad causas.

Homo est animal articulate loquens, Palamedes autē per cauillationem Vlyssis dicitur alphabetū didicisse a gruibus.

Tota ars dicēdi diuiditur in — Subiecta
— Et Applicationes.

Subiecta quę plariq; locos seu terminos siue res appellant / in toto sunt nouem. Deus. Angelus. Cælum. Homo. Imaginatiua. Sēficiua. Vegetatiua. Elemētatiua. Instrumētatiua. Et dicūtur subiecta / quia de iis principaliter loquimur; aut quia ab iis sumūtur confirmationes & confutationes.

Ab oībus subiectis sumunt cōfirmationes — Autenticę
— Similitudinarie
— Exēplariter.

Instrumētatiua est subiectū quo intelligūtur omnia instrumenta quę vnicuiq; in sua operatione inferuire possunt.

Instrumenta sunt in triplici differentia — Naturalia,
— Artificialia,
— Moralia.

Remundi Lullii

¶ Naturalia sunt ubi res vtitur ptribus sibi cognatis : aut ali quibus extra se; quæ natura in vsum aliquem formauit. Et sic dicimus oculos instrumenta visionis : pedes ambulationis. Itē angelos, cœlum, homines, instrumenta dei: Equum, Asinum, Bouem, instrumenta hominis.

¶ Artificialia q̄ ab artificio aut industria rebus inseruiunt ad earum operationes: & sic dicimus malleum instrumentū findendi; forpicem scindendi: & securim secandi .

¶ Moralia sunt illa quibus mores nostros componimus & corrigimus aut deprauamus vt virtutes & vitia. Sic iustitia est instrumentū quo iustus agit iuste. Iniustitia quo iniuste. Instrumenta naturalia & artificialia sic se habent vt illis vtamur & ad bonum & ad malū. Moralia vero proprie aut tantum in bonum si sunt virtutes/aut tantum in malum si sunt vitia vsum sui nobis præbent: q̄q̄ est quedam cognatio vitiorum cum virtutib⁹: vt cum dicim⁹ Superbos, magnificos Temerarios, fortes, Leues, faciles. Adulatores, comes. Timidos, humiles. Ignauos, mites. Garrulos, eloquentes. Prodigos, liberales. Auaros, frugi. Pertinaces, constātes. Vnde illud poetæ.

Et mala sunt vicina bonis: errore sub illo

Pro vitio virtus crimina saepe tulit.

¶ Sub instrumento subiecto cōprehendunt etiam omnia p̄ dicamenta accidentium: & omnia accidentia totius mundi

Instrumentum potest se habere in oratione vt sit aut

Principale propositum.

Accessorium.

Principale propositum: vt cum absolute dicendum est de heredi: vel de paternitate/vel de iustitia: vel ingratitude : & sic manendum est sub instrumento.

Accessoriū: vt cū dicendū est de calore ignis: nam instrumentum calor accidit elemento quod est ignis : sic contingit dicere de mansuetudine Dauidis: iustitia Traiani.

Rhetorice

Accidens est id quod non habet esse per se sed in alio.

Accidētū prædicamēta sūt nouē: vt patet apud Aristotelē.
Vnicuiq; autē prædicamento absolute cōsiderato possunt applicari omnia alia prædicamenta: vt cum dicimus albedi nem magnam: aut actionem fortem.

Prædicamēta nouem accidentiū sunt hæc.

Quantitas. Qualitas. Ad aliquid. Actio. Passio. Situs. Habitus. Vbi. Quando.

Instrumenta & accidētia applicari possunt ad omnia genera causarū: demonstratiuū, deliberatiuū, iudiciale. vt patet in exemplis. Applicatur enim,

Quantitas, vt cū laudamus Platonem ab humeris latis: & a præcordiis magnis.

Qualitas, vt cum laudamus eius sapientiam.

Ad aliquid, vt cū laudamus præceptionē eius & discipulos.

Actio, vt cum recensemus eius opera & res gestas.

Passio, vt cū laudamus eū a patientia & laborū tolerantia.

Situs, vt cū laudamus eum a symmetria mēbrorum.

Habitus, notatur in vestibus eius vt in pallio Diogenis.

Vbi, vt in cōsideratiōe patrię: peregrinationū in siciliā &c.

Quando, quo tēpore claruit, qua mūdi etate: quid noui tūc accidit Plura exempla collige ex biblia vt de Golia. i. reg. xvii. Et de sancto Ioanne Baptista: Cui erat vestis de pilis camelorum: & zona pellicea circa lumbos eius.

Et nota ita procedi per vitia. Eleganter enim laudamus victorem / si prius laudam⁹ victū. Et simile est de Vituperio.

☉ Elementatiuū est subiectū, quo intelliguntur quatuor elementa simplicia principaliter: & quæ ex illis composita sunt: ita vt sensu & vita careant.

In elemēt| Grad⁹, vt sūt simplex cōpositio, mixtio digest. cōsiderat. | Situs, Actio. Passio. Quies. Motus.

Elementa sunt in duplici differētia perfecta & imperfecta.

☉ Perfecta, vt ex metallis aurum & argentū. Ex animalibus.

Remundi Lulli

gressibilibus homo, Ex volatilibus Aquila.

¶ **C**onfecta, vt plūbū, Talpa, Vermes, & filia s̄m grad⁹ suos.
Elementa veniunt ad omne genus causarū accōmodatiua.

¶ **C**on iudiciali genere Consideratur.

Terra, vt de agris diuidendis; de terrē motu.

Aqua, vt de aqua pluuiāli arcenda &c.

Aer, vt de molendinis vento mobilibus.

Ignis, vt de incendio, ruina, conflagratione.

¶ **C**on deliberatiuo Consideratur.

Terra, vt cum dicimus de finibus regnōrū & imperiorum.

Aqua, vt secundum accessum & recessum maris.

Aer, vt cum eligitur in praelio ventus a tergo.

Ignis, vt cum deliberatur an castra hostium nocturno tempore inuadi debeant an diurno.

¶ **C**on demonstratiuo Consideratur.

Terra, cū laudamus eam a frugibus, hominib⁹ mineris, &c.

Aqua, vt mater aquarum est mare; nilus; iſter. et moſes laudauit terrā promissionis ab aquis quia celitus irrigaretur.

Aer, vt commoditas venti laudatur; & lenitas zephyri.

Ignis, vt vitæ dator & origo. Et mystice nota q̄ plurima de his omnibus.

¶ **C**ſūt autē elementa vel principale propositū orationis; vel Accessorium vt etiam de demonstratiuo dictum est.

Sed in laudando oportet duplicem habere cōsiderationem.

Laudamus enim vel per affirmationes; vel per negationes.

Comprehensa sub elementariuo sunt.

Margaritę, metalla, impressiones aeris, vt niues, grandines, ros, pruina, nebula, comete, bolides & his similia.

De Vegetariuo.

Vegetariuſ est instrumentū quo intelligūtur oīa quæ aīantur; animātia, vegetatiua & partes earum, vt sunt arbores, Herbe, Semina, Flores, Lucus, Gramina, Eriā ligna mortua, Cortices, Foenū, Cordū, Poma & ceteri fructus omnes.

Rhetorice

Hic nota applicationem ad medicinas simplices copiose, nisi
hil est enim adeo paruum, adeoque vile quod non plurimum como
di habeat: de quo multa se offerat oratori: Et de summis ad
infima: & ab imis ad summa ascendere & descendere per gra
dus causarum oratorem oportet.

Salomon disputauit de cedro libani vsq; ad hisopum parie
tis vt est, iiii. ca. regum, iiii.

Omnia vegetatiua sunt morti obnoxia.

Vegetatiua se habet vt
sunt propositum vel

- Principale: vt dum dicendum est de balsamo.
- Accessorium vt: dum de arboribus italię dicendum.

Herbas dicimus quecunque non lignitant, seu ligna producit.
Frutices qui non excreverunt ad iustam mensuram arboris.

Plantę sunt.

- Fœcundę
- Steriles

Planta triplex

- Domestica
- Hortensis
- Syluestris

Plantarum quedam

- Masculę que citius pullulant
- Fœminę q̄ maiora folia emittunt.

De Sensitiuo.

Sensitiuum est subiectum quo intelliguntur animalia in quibus non apparēt iudicia sensuum interiorū vt sunt vermes: muscę: talpę: & his similia que dicimus animalia imperfecta.

Vnūquodq; tamē in suo genere potest demonstrari perfectū, vidit enim deus cuncta que fecerat & erant valde bona.

De Imaginatio.

Imaginatiuū est subiectū: quo intelliguntur animalia perfectiora in quibus apparent iudicia sensuum interiorum vt in canibus memoria, in ouibus electio: in vulpe fraus & his similia.

Remundi Lulli

Dixit aialiu
 q̄s cōsiderat
 oportet sūt
 em̄ quēdam

Terrestria, oues & boues pecora campi
 Aq̄tilia, pisces mar̄ et q̄ p̄bulat̄ sc̄itas mar̄
 Volatilia, volucres cœli & aues pennate.
 Ignea, vt phœnix qui se igni reuiuificat Et
 pyrausta quod aial̄ viuūt in fornacibus cypri. Pli. & salamā-
 dra secundum aliquos.

Amphibia que viuunt in aqua & terra, vt ra-
 ne phocæ anates: anseres: castores, Crocodrilli.

Itē alia sūt Solipedia solidos pedes hñtia: vt equus mul⁹ asin⁹
 Bisulca in duo fissos habentia: vt oues: boues caprē porci.
 Multifida in multos articulos fissos hñtia: vt aues, canes.

Item alia sunt

<p>Item alia sunt</p>	<p>—</p>	Vnipara	Elephas	Equus
		paucipara	vacca	capra
		Multipara	Canis	Hō sus ⁹

Item alia

Ligna vt vermes rodentes ligna teredines
 Lana vt tineę blattę nocentia lanę & bōbyces
 Mystica vt aialia ezechielis et Io. in apocalipsi

In laudando res vel vituperando oportet oratorem respe-
 ctum habere eorū apud quos dicit. Porcus enim si in oratio-
 nē veniat apud iudæos vituperandus est. Apud boios vero
 laudand⁹. Pediculi apud hungaros non fatis tute vituperā-
 tur. Ciconiā apud Thessalos occidere capitale est. Ibis apd̄
 egyptios. Ibis em̄ apd̄ egyptios in maxima veneratiōe fuit.
 Oportet p̄terea aialia considerare secundum omnia p̄dica-
 mēta vt sc̄dm̄ ip̄sorū magnitudines: partus/industrias/vti-
 litates regiōes. etates harmoniā ac cōpositiōis symmetriā pel-
 les & silia Ciconiæ docuerunt nos vti clisteribus. Serpētes.
 feniculo Canes palam fecerunt vtilitatem vomitus
 Irundines Celidoniā. Ceruus diptamum aperuit
 Araneę cadunt cū domibus suis ante ruinas domorū. Pli.
 Formicæ exemplo docent esse laborandum.

De musca fecit orationē Lucian⁹: & Homerus cōpauit ma-
 gnanimos duces ī plio vsq̄ adeo cōstātes: & regrediētes mu-
 scis q̄ semel pulsate non meminerunt secūdo piculū euitare.

Rhetorice

In aialib⁹ oportet considerari

- Mansuetudinē ouis
- Amicitia tuturum
- Auguria vulturū

Similitudinē simiē.
Imitationē hyene
Proprietates ouis

Leena semel tantum in vita parit secundū herodotum ppter acutiē vnguiculorū foetus. Aristoteles cōtrariū asseruit.

Homo est subiectū in quo omnia aialia subiecta considerari possunt & superiora: & inferiora. Ideo dictus microcosmos quia habet participia & cōiunctiones cū oibus reb⁹ mundi.

Consideratur homo vel secundū aiam vel scdm corpus.

Consideratur aia secundū

- Intellectū
- Vitam a
- Appetitū

- Capite
- corde a
- Renib⁹

- Deo.
- Cēlo.
- Elementis.

Considerat corpus secundū mēbra

- Principalia
- Minus principalia.

Principalia sunt quatuor Cerebrum, Cor, hepar, Renes.

Minus principalia consideremus ibi

- Ossa, 248.
- Nervos
- Venas
- Arterias
- Musculos, 520.
- Chordas
- Ligamenta
- Ventres.

De homine oportet præterea considerare omnia prædicamenta vt secundum corpus & animam Magnitudinem: Gen⁹, virtutes, Opera, Labores; Patriā, Aerates Harmoniā cōpositioni s & vestimētorū habitū. Præterea etiā secundū linguas: Artificia: consuetudines: Dona naturæ peculiaria vt psilli quibus venena non nocent, & elementa: Nam

Homini quidam sunt

- Terrestres vt agricolę & Metallarij.
- Aquatici vt nautę & piscatores.
- Aerei vt funambuli & schenobate.
- Ignei vt fabri, Cyclopes.

Sunt etiam Homines.

- Domestici vt ciuiles
- Syluestres vt fauni: & satyri.
- Carbonarij: ruricolę.

Membra secundum situs domestica scilicet quæ ad interiora respiciunt & syluestria quæ hirsuta magis.

Remundi Lulli

Nulla ætas hominis peculiaribus sibi vacat virtutibus / sic etiam nulla singularibus miseriis & calamitatibus.

Oportet etiam hominē considerare mystice vt qui homines erant tempore gratiæ, tempore legis, & quales in prophetis frequenter legimus.

¶ De Cœlo.

Cœlum est subiectū quo intelligitur omnes spheræ & chori stellarū spirituum & angelorum; & vt oīa alia subiecta possunt considerari vel naturaliter vel mystice ita etiā cœlū: vt cum dicimus cœli enarrant gloriam dei, i. apostoli.

Cœlū se habet vel vt

Principale propositum

Accessorium

Principale propositum: vt cū dī de cœlo simpliciter: vbi lat⁹ cā pus paret astronomis & philosophis naturalib⁹

Accessoriū vt cū dicēdū est de motu: lumie: istuētia: fato: tpe vere: estate: accessorie nobis semper in his occurrit cœlum. Omnia referendo ad causas cœli: naturas animalium: fertilitatem terræ, Mores hoīm & his similia: vt columbam ad dicimus Veneri: pictum Marti.

Oportet autē in hoc subiecto meminisse eorū quæ scripserūt astronomi de cœlo: & generales habere diuisiones cœli & terræ, circularum, signorum, temporum, & mystice recordari aliquā & eorum quæ poetæ fabulantur de cœlo.

De Angelo.

Angelus est subiectū quo intelligitur spiritus ad imaginē dei facti in quibus diuina imago relucet: & non solū angeli veri & boni verū etiā diaboli & angeli mystici vt. iiii. Regū Angeli pacis amare flebant. Et etiā Christ⁹ ipse. Esaiās em̄ dicit. Magni consilii Christ⁹ erit angelus: vnctus: & angel⁹ cum gladio. Gene. iiii. & iterum. xviii. Venerunt tres angeli ad Abraham: & Esa. vi. Vbi angelus cū carbone purgauit labia Esaiæ: Hic nota Hierarchias angelorū ternas: & cuiuslibet hierarchiæ choros etiam ternos: De his Dionysius: & tota sacra scriptura vbiq; plena est vberime.

Rhetorice

Summa	Media	infima hierarchia.
Cherubin	Dñationes	Virtutes
Seraphin	Principatus	Archangeli.
Throni	Potestates	Angeli

In considerando angelos oportet respectum habere ad facilitatem apprehensionis & perfectionem maiorem vel minorem; & quomodo & quare sint alati: forte propter muscas. nota facetiam. Et multitudinem & magnitudinē immo secundum omnia prædicamenta considera eos.

Milia milium ministrabant ei & decies milia milium volabāt ante eum.

De Deo.

Deus subiectū est quo includit deus verus & etiā idola & dii poetarum & sacerdotes & principes: vt dixi Dii estis & filii excelsi: vbi de rebus maximis contingit sermonem facere debemus parce loqui. ppositio Dionysii de diuinis nominib⁹ Sed in consideratione huius subiecti habendus est respectus omnium rerum ad deum q̄ sunt tanq̄ instrumēta sua: & vt ipse sit finis. principis, mediū, & omnia: & q̄ ipsi militēt omnia. Præterea eius bonitas patebit in prædicatis.

¶ Sequitur de prædicatis quæ numero sunt nouem: videlicet. Bonitas: Magnitudo: Duratio: Potestas: Sapientia: Voluntas: Virtus: Veritas: Gloria. Et dicuntur prædicata quia per aliquem modum prædicationis prædicantur de subiectis.

Ex ipis vero subiectis possunt etiā fieri prædicata: vt cū dicim⁹ Paulus diuinus: Paulus humanus: hisopinus per hisopū in sacris literis significat hūilitas. Et illa nouē prædicat de oib⁹ reb⁹ mūdi: & vnū de oibus & oia de oib⁹: sed nō vniformiter. bonitas ei p se prædicat p̄io de deo & respectiue de angelis

Prædicata tria essentialia.

Bonitas	Magnitudo	Duratio	
Theologi	Physici	Mathematici	
Bonitas p̄	Essentia	Punctum.	} vt { explicatio siue flux ⁹ i eē pmanētia pūcti i magno
Magnitudo fili ⁹	Esse		
Duratio sp̄sct̄s existētia			

Remūdi Lulli

Ut vnitas virtualiter est oīs nūerus ita pūctū oīs quāritas.
Sic bonitas vt pūctū non potest se explicare sine effluxu ī ma-
gnitudine: Duratio autē hēt se vt pūstēria ne imaginemur illū
lū fluxū infinitū. Bonitas est pūcipiū & termin⁹ oīs appetit⁹,
pmanēs vniuscuiq; rei fm se vt q̄ demōes sūt boni.

**Boni-
tas.** { Fluens quā habet vna res respectu alterius: vt bo-
nitas hoīs erga deum homines arbores &c.
Molis & illa est propria rebus corporalibus.

**Ma-
gni-
tudo** { Virtutis & illa est spūritualium et virium.
Permanēs & ē eorū q̄ nō crescūt nec decres. vt celi
Succrescēs q̄ ē mutabil' & successiuavt hoīs aīalitū

**Du-
ra-
tio,** { Aeterna quæ soli deo congruit & nulli alii.
Aeuīna eorū q̄ sūt, carēt & pūcipiū hūēt vt āgelorū
Tēporalis eorū q̄ ceperūt & desinūt ī tpe. & tū dīnt
nō em̄ cōllit desinūt ceru⁹ & homo; elephas & canis

Est autē vix vlla res de qua bonitas min⁹ p̄dicari queat / & cui
periculosi⁹ accōmodet q̄ mulieri: Dixit em̄ sapiēs, Qui inue-
nit mulierē bonā inuenit bonū; Iuriscōsulti dīcūt: De⁹ est re-
munerator aduerbiorū nō noīm; magis respicit act⁹ n̄os vt
bene fiant q̄ vt boni sint; per participationē omnis res mun-
di est bona; per essentiam tamē solus deus.

Dionysi⁹ de diuinis noīb⁹: De⁹ est oīs vitē essentięq; pūcipiū
atq; cā ob ppriā bonitatē: oīa vt eēt: pducētē & cōseruātē.
Hic tangit alia tria p̄dicata quę sunt. Causalia.

	Potestas:	Sapientia:	Voluntas.
	Theologicę	Phyſicę	Mathematicę
Potestas	Pater	Mens	Punctum
Sapientia	Verbum	Mundus	Linea
Voluntas	Amor	Nexus	Superficies

Potestas est ī oī re mūdi sed nō vniformiter etiā in elemētis
hinc dictū est ī psō. Tu domnaris potestati maris: Abusiue;
oportet autē illis vocabul' abuti, nā abuti est vti ī illa sciētia.

Rhetorice

- Potentia dei. — Ordinaria q̄ procedit ex causis secundis.
 Absoluta q̄ de⁹ opat̄ absq; medio carū sc̄darū
 Nasat̄ ē ī oīb⁹ vt potētīe mar̄ ē submerget̄ naues
 Ptās. — Legitima & sic illud possumus qd̄ iure possum⁹.
 Violenta vt si abutitur quis virtutib⁹. & virib⁹.

☉ Sapiētia attribuitur etiam irrationalibus vt Iob vbi de strutione loquitur cap. xxxix. dicit. Negauit ei de⁹ sapiētiā & nō dedit illi intelligentiam. & formicē inest sapiētia vt Salo. puer. vi. Vade ad formicā o piger & cōsidera vias eius & discē sapiētiā.

- Sapiētia — Diuina q̄ ē ī cōtēplatiōe & supra hoīez; defursū
 Terrena humana diabolica q̄ vt Iacobus dixit coram deo est stultitia fluxa caduca & instabilis.

- Sol⁹ sapiēs diues; & nemo nisi ipse & si distort⁹ tñ formosus.
 Sapiētia — Aīalis dī maḡ accōmodato vocabulo instīct⁹.
 Hūana est in rebus agēdis & cōtēplādīs large.
 Angelica est in contemplatione diuini amoris
 Diuina est per se & primo sapiētia veri dei.

Ap̄l⁹ dicit elegit deus stulta vt sapiētiā huius mundi cōfunderet; & . vii. sapiētiē Sapiētia est emanatio claritudinis oīpotentis dei; & est imago bonitatis ei⁹; & psal. Lucerna pedibus meis verbum tuum. per pedes in sacris literis intelligimus affectus intrinsecus.

☉ Voluntas est id per quod bonitas magnitudo & c. sunt desiderabilia vel amabilia aut volibilia. si sonat aurib⁹ ira dicere; & in rebus q̄ ratione carent magis pprie id quod hic voluntatem dicimus appellabim⁹ appetitum. vt volūtas rerū grauium est vt naturaliter descendāt. appetitus. Boetius de cōso. Duo sunt principia actuum humanorum videlicet voluntas & potestas. Sapiētia autem media est; quia alia duo oīno videntur cæca nisi intercedat lumē sapiētiæ.

Remūdi Lullī

Prædicata Finalia.

	Virtus	Veritas	Gloria,
	Theologicæ	Physicæ	Mathematicæ,
Virtus	Pater	Potentia	Centrum
Veritas	Filius	Actus	Diameter
Gloria	Spūssanct⁹,	Nexus	Circulus.

Vbiq; mētionē facimus alicui⁹ virtutis debet nobis statī succurrere cōtrariū ei⁹ ī excessu vī defectu: si se accōmode t. Virt⁹ est p̄cipiū oīs opatiōis secūdū phisicos & oēs. hētq; symbolū maximū cū potētia ita vt vnū p̄ alio plerūq; ponat

Virtutes sunt —
 Naturales,
 Multiplices. — Medicinales,
 — Theologicæ,
 — Morales.

Naturales q̄ sunt in oībus reb⁹ & subiectis in cēlo virt⁹ hęc est frigida & temperata: & chor⁹ angelorū q̄ dicūt virtutes

Medicinales —
 — Aīalis in cerebro Attractiua,
 — Vitalis in corde Retentiua,
 — Naturalis in hepate Digestiua,
 Expulsiua.

Theologicæ —
 — Fides
 — spes
 — Charitas
 Gratię —
 — gratis datę
 — Gratum facientes

Morales. —
 — Iustitia Magnanimitas Humilitas
 — Prudentia Liberalitas Religio
 — Fortitudo Castitas Patientia
 — Modestia Constantia Clementia.

Virt⁹ —
 — Mulieris ē supellectilē ordinat & res domesticas
 — Viri puidere & ī negotiis suis esse sedulum
 — Pueri p̄ se ferre verecundiā ac iudiciū bonę idolis
 — Senis cōsilio valere et aut horitatē sibi conciliaffe.
 Socrates apud Platonem fatetur se nō posse diffinire qd sit virtus.

Rhetorice

¶ Veritas vt lux in oībus reb⁹ sedē posuit. se autē habet quo dāmō quasi vt finis sapientiæ; quia oēs studiū fit ppter veritatem. Est apud Platonem dialogus; Hippias minor vbi p lō gū sermonē de veritate & mendacio tractatur.

Veritas. — Theologica, scilicet fidei cui⁹ cōtrariū ē heresis. ī illa veritate nihil hēsitare aut disputare licet
— Physica q̄ ē adaptatio rei intellectę ad intellectū & illa est ī oībus subiectis scđm ordinē cōsiderando
— Ethica q̄ cōsistit ī opatione & sic dicim⁹ quēpiā vere deuotū & hypocritā fiēt & hoīes falsos

¶ Gloria ē finalis delectatio vbi appetit⁹ vnus cuiusq; gescit & illa similit currit p omnia subiecta secūdū suos gradus.

Gloria est aut — Theologica
— Physica
— Humana

Theologica ē illa glīa ęterna q̄ ē oīb⁹ sc̄tis bñtudo & finis ad quē oēs laboram⁹.

Physica ē sūmi boni fruitio & suę nature triumph⁹. Vt glīa grauiū ē puenisse ad cētrum, Leuiū ad summum, Arborum peruenisse ad fructum.

Hūana est scđm ppositū hoīm diuersa. p illa omnes laboramus et est quodammodo stimulus virtutis.

Bion. Gloria est a⁹oꝝ m̄. Seneca. Glīa est vmbra virtutis
Prædicata respectiua.

¶ Sequitur de respectiuis quorū etiā nūero sūt nouē & priuntē ī trī ternarios s̄m ordinē videlicet hos Differentia, Cōcordia Oppositio, Pricipiū, mediū, finis, Maioritas ęq̄litas Minoritas. Et dicuntur illi termini respectiui seu loci capacissimi ī qbus ordo rerū cōsiderat̄ facillime & copiosissime & prim⁹ quidē ternarius est per æquiparationem; Secundus per suppositionem; Tertius per excessum & diminutionem accidētalem. Et sic de omnibus rebus mundi illa tria possunt cōsiderari valde copiose

Remundi Lullii

Differentia, Concordia, Contrarietas.
Differentiæ officium est vt rem a re distinguat: Et ita sub illo termino cōsideramus si sit aliqua ratio distinctionis in eo quod orationi nostrę opponitur. vbi considerabimus distinctiones rerum & alterationes.

Non est tamen lis adeo capitalis & extrema inter res differentes, sicut inter oppositas. Nam differētię multę compatiuntur se in plerisq; simul vt risibile: flebile. sermocionale. nec laborant pro destructione vt opposita.

Differētia rerum.

- Essentialis, vt rationale hoīs est differētia.
- Accidētia cōis vt dñari: ppria vt risibilitas
- Generica, & sic lapis differt ab homine.
- Specifica, & sic homo differt ab equo.
- Individualis, & sic Petrus differt a Paulo.
- Moralis, & sic religio differt a religione.
- Oīm ab inuicē, vnde tot sensus quot capita: et mille hoīm species & rerū discolor vsus.

In homine oportet etiā cōsiderare differētiās omniū prædicamentorū & etiā i qualibet re mūdi: puta Magnitudinis Sciētię. Dominationis. Laboris: Patientiæ. Patrię. Actatis. Habitus qui est in vestimento.

Item differentias sonorum colorum saporum.

In habitu humano tot sunt differentiæ vt videantur hoīes omniū aliarū rerum indumēta induisse. Omnia vanitas.

¶ Concordiæ vinculum a summo vsq; ad infima durat.

Est enim qdā vniuersalis amicitia oīm rerū in qua oīa participant: & illū nexum pleriq; vt homerus aureā mūdi cathenam appellat cingulū veneris seu vinculū nature: siue symbolū qd res inter se habēt. Est quot species nobis fingimus differētię: tot licet etiā fingere cōcordię. Ex cōcordatiā inter deum & angelū: inter angelū & diabolū inter hominē & angelum est etiā differentia.

Hic nota cōcordatiā. S. Frācis̄ci cū Christo i stigmatib⁹: ve

Rhetorice

ſte cinerea qua ſignificatur humilitas: cingulo quo repreſentatur captiuitas.

Contrarietas ſeu oppoſitio eſt capitalis lis rerū contra ſe inuicem pugnantīū: & extrema quibus nullum eſt vel poteſt eſſe vinculum concordie vt eſſe & nō eſſe.

Lis & amicitia apud Platonem per longum demonſtrantur eſſe p̄cipia rerū omnīū. Hic nota orationē de odio ſeu lite.

Oppoſita q̄dā ſunt, {

- Contrarie vt album & nigrum.
- Relatiue vt pater & filius.
- Prīuatiue vt lux & tenebrę.
- Contradictorie vt eſſe & non eſſe.

Omnia iura eo pertinent vt mitigetur contrarietas rerum
Cum dicimus ſubſtātię nihil eſſe contrarium intelligendū eſt de contrarietate rerū accidētali & non ſubſtātiali.

Prīncipiū	Mediū	Finis.
Prīncipiū	Pater	Punctum
Mediū	Fili⁹	Fluxus
Finis	Spīritus	Status

Prīncipiū habet ſe latiffime ad omnes reſ mundi: omneſq; ſcientias, vſq; adeo vt omnibus rebus applicari queat.

Prīncipiū multi-plex, {

- Ordinale, quod habet rationē aliquā prioritatis.
- Originale, vnde aliqd ſcater & originē ſumpſit.
- Prīncipale, a quo reſ prīmum dependet.
- Occaſionale qd eſt alicuius occaſionalis cauſa.
- Quantificatiuū ratiōe cui⁹ reſ ſūt q̄te & ſic p̄ oīa
- Temporale eſt ſtatim cū motu. (p̄dicamēta.

Cauſale, {

- Materiale.
- Formale
- Efficiens. Scire eſt rē p̄ cauſas cognoscere.
- Finale.

Remundi Lulli

Res male sunt aliquando principia bonorum: & res bone malorum, vt lex secundū Paulū: fuit principiu & causa peccati, & vt Sallustius inquit: Omnia mala exēpla ex bonis rebus orta sunt: & contra, vitia dicuntur etiam esse principiu occasionale iurium & legum: et vt dicit Seneca, vix quisq̄ in bonum nisi ex malo transit,

Principiu { Gramaticę sūt literę characteres & elemēta. i. soni significati p characteres. & hic nota bene de virtute cōsonatiū q̄o pferant voce equali.
 { Logicę sunt ppositiōes per se notæ & illa sunt omnium scientiarū principia.
 { Oratorię exordiū insinuatō potissima orōnis
 { Mathematicę vnitas: quātitas: pportio: poli.
 { Theologię principium est reuelatio.
 { Medicinę egrotationes: experimenta diuinationes.

Principia rerum naturalium a diuersis philosophis diuersi mode sunt assignata,

Anaximenes	Aera	Pherecides: Iouem: tēpus: terrā
Anaxagoras	Mentem	Plato deum: materiam.
Philolaus	Harmoniā,	Aristoteles: matiā formā priuā
Heraclitus	Ignem.	Parmenides. ignē: terrā. Ctionē.
Democritus	Atomos.	Thales. aquam.

Christiane loquēdo vnicum est principium quod apud plerasq̄ gentes quatuor literis scribitur, & significatur, Gott
 θεός. Deus. 𐍆𐍃𐍄𐍂: Buoh

¶ Medium in omnib⁹ cōsiderari potest siue in rebus siue in scientiis. ita peruagatur omnes res mundi & speculationes. Nec ad finē alicuius a principio deuenitur nisi per mediū.

Mediū { Coniunctiōis qđ aliquas res iungit vt aqua (quę est inter) terram & aera
 { Operatiōis qđ explicatū est i instrumentatuo.
 { Extremitatū qđ int̄ duo extrēa pūcta deducit

Rhetorice

Media { Dialectica que non intrant conclusionem.
Astronomica sunt mediū mot⁹ errorū: & sphaera
Iuris: equitas: epikeia: moderatio legum. Crū.
Theologice dicimus Christum esse mediatorē
inter deum & homines.
Physice: hō est mediū mūdi superioris & inferioris.

Finis habet magnū symbolū cū p̄dicato qđ est gloria ea
de tamē res potest esse principiū & finis respectu diuersorū
vt deus in euangelio Ioannis ego sum, A. & ω in apocalipsi.
Et Dionysius de diuinis nominibus per longū deducit quo
modo deus est principiū & finis sine principiū & fine.

Finis { Priuationis vt tenebrę lucis: mors vitę &c.
Terminationis, in vnaquaq; re extremum,
Perfectionis extrema rerū intentio vt beatitudo
& de illo fine venit ad ppositū diuersimoda phi-
sophorū cōsideratio de finib⁹ bonorū & malorū.

Maioritas: Aequalitas: Minoritas,

Ista tria deducūtur p oīa subiecta p̄dicata & per oēs sciē-
tias & res mundi: per p̄dicamēta accidentiū suo ordine.
Deus est maximus: quia, Iuppiter est quodcumq; vides quocumq;
moueris: Iouis omnia plena: Et psal. vbi me abscondam a facie tua: si ascendero in cælum tu illic es &c. Et Salo.
Si cælum & cæli cælorum te deū nō capiūt quāto minus do-
m⁹ illa quā edificauit: Est etiā minim⁹, etenim oīm rerū essen-
tias penetrat: quo autē res est minor & subtilior: eo magis
videtur posse penetrare. Et apostolus ad hebręos quarto in-
quit. viu⁹ est sermo dei & efficax / & penetrabilior omni gla-
dio ancipiti & pertingens vsq; ad diuisionē animę & corporis /
cōpagum quoq; & medullarū: & discretor cogitationū
et intētionum cordis. Est etiam aequalitas in deo personarū
vt habetur in symbolo Athanasii aperte.

Et descendendo per scalā Iacob in oībus subiectis inuenitur

Remūdi Lullī

aut maioritas aut: æq̄litas: aut minoritas sili demōstratiōe a Dionysiana: vt in Angelis: cherubim maiores sunt thronis: & throni virtutib⁹ Et in cœlis. Cœlū em̄ Saturni mai⁹ est cœlo Martis & cœlum martis cœlo Lunæ.

In Hoīe ē maioritas &c. de hac eī ē titul⁹ de maiori. & obedi. dicimusq; pōri. Ro. maximū. Et q̄ Archidiacon⁹ ē ocul⁹ ep̄i In Bruto aīali nō est dubiū vlli elephātē maiorem eē culice. In Elementis tñ dicimus spherā ignis maiorē aqua: oportet em̄ vt oē cōtinēs sit maius contento vt ait Arist. Et dicimus q̄ vncia auri sit maior vncia argenti intensiue in valore: nō magnitudine molis sed virtutis.

Instrumētū: hic nota poīa p̄dicamēta discurrēdū accidētū per oēs sciētias & speculationes qm̄ suscipiāt mai⁹ & min⁹. Quantitas, vt vnitas & punctū sunt maximū in virtute & cū hoc etiā minimum quia indiuisibilia & in hoc cōueniūt cū deo: & sic inter numeros p̄portiones & figuras est æqualitas maioritas & minoritas.

Qualitas, & sic dicimus int̄sum vel remissum.

Ad aliquid relatiua suppositionis & sic minus: superpositio nis & sic maius: æqualitatis vt frater & soror & sic æqualitas Actio. & sic dicim⁹ q̄ sit vehemētior atrocior: debil⁹ infirma Passio per excellētiā Christi: & damnatorum: per diminutionem vituperiorum.

Sit⁹, mōstrositas diaboli: vt habet maior & minor ī pictura Habit⁹. galli cataphracti magis armati sūt q̄ l. minudi Germani: qui nec satis contra culices armati fuerunt in pannonia.

Vbi locus, regio, prouincia, amplior splendidior.

Quando q̄uis sit punctum eorum quæ relinquuntur ex tēpore vt canitie & iuuentutis & senii. tamen hic oportet lōgius vt̄ illis terminis vnde hic etiam occurret nobis q̄ dicimus annum maiorem mense & sic de aliis.

Rhetorice

Maioritas
 æqualitas
 Minoritas

Habet in se significationem superioritatis
 alicui⁹ mediū inferioritatis vel cōcordiæ.

Est præterea maioritas minoritas & æqualitas ī scientiis: vt
 in grāmatica vocales dicim⁹ maiores cōsonantibus. Et in lo
 gica dicim⁹ ppositio maior; prima præmissarū syllogismi ali
 cuius, & locus a simili vel æquali. In astronomia circuli ma
 ior & minor. Insuper cōiunctiones maior & minor. Et sunt
 quedā dignitates scientiarū & gradus secundum quas doce
 ri iubemur a Platone: ita vt nō prius imbuātur iuuenes in
 dialecticis q̄ mathematicis.

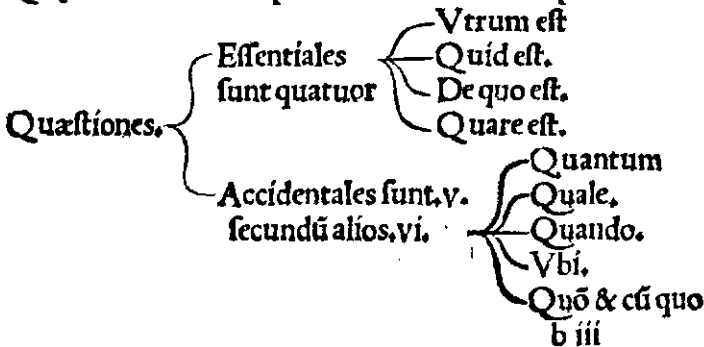
Quare adducat exempla sacre scripturę quia nihil dignius
 et vt Cassiodorus inquit super psal. & legitur. xxxvii. distin.
 Omnis splendor rhetoricę eloquentiæ: omnes modi poeticę
 elocutionis: quęlibet varietas decorę pronūciationis a diuinis
 scriptoribus sumpsit exordium.

Sequitur de quęstionib⁹ quę sunt etiā numero nouē: quīs
 aliqui. 10. velint esse, & non est ita hic accipiendus ille termi
 nus quęstio vt logici capiunt qui dicunt q̄ quęstio est dubi
 tabilis propositio: sed pro illis terminis per quos quęrimus:
 qui sunt tanq̄ signa quęstionum.

Dubitare de singulis non est inutile.

Omnis scientiarum inquisitio a dubitatione proficiscitur.

Quęstiones sunt in duplici differentia vt infra patebit.

Remundi Lulli

Utrum aliter, An. vel si est dici potest.

Latioꝝ eorū significatio est apud philosophos q̄ theologos: philosophus em̄ potest dicere vtrū: deus est & similia: de quibus nihil dubitat theologus. Et ista quæstio vtrū fecit Moysem non intrare terrā promissionis cum dixit est ne dñs an non: petram percutiendo.

Respōdemus ad vtrū — { Affirmatiue, assertiue.
Dubitatiue, probabiliter.
Negatiue, per contrarium.

tripliciter, vel
Et nō capitur hic quæstio oīno proprie sed pro quæstione cuiusmodi formāt sibi oratores per figuram antipophorā vbi quis interrogat & sibi ipsi respōdet vt in colore habet apud Ciceronem subiectio: vt quid si Brutus nūc surgat nūquid dicet: ego libertatem cōparauī vos vendidistis: ego reges expulsi vos intrusistis &c.

Quid est: interrogat de quātitate rei sed non ita oīno stricte quēadmodū logici loquūtur. Sufficit em̄ rñdere p̄ periphraſes & translationes: vt cū dicimus quid est senectus: est portus malorū: quid est pulchrū matrimoniū: est compedes auree. Quid est sol: est oculus mundi.

De quo capitur large prout significat essentiā a quo: & interroget deriuationem rei vt sciamus vnde vel res originē ducat vel ex qua materia fit: & interroget quasi causam efficiētem & materialem. vt de quo est domus: Respondemus ex lateribus lapidibus cēmento &c.

Quare interrogat de causa finali vt cum dicimus quare est homo creat⁹? Respōdetur. vt cōtēpletur deū & stellas. Quare edificatur domus: vt protegat ab imbribus.

Quantum interrogat de quantitate rei vel continua vt de Lōgitudine Latitudine Profunditate: vel discreta: & illa tractantur latius in extrema parte.

Quale interrogat de qualitate vel propria vt de risibilitate hoīs: vel appropriata vt de albedine hominis.

Rhetorice

Quādo est quęstio tēporis & illa est in duratione inclusiuę.
an res sit ęterna: an ęuiterna: an tēporalis. vt de⁹ angel⁹ hō.
Vbi est interrogatio localitatis per quā quęrimus an res sit
in loco circumscripitiue diffinitiuę vel repletiuę: est autē ma
gnitudini appropriata.

Quomodo & cū quo interrogamus p illa quibus modis res
se habeat. Et illa quęstiuā habent respectū ad instrumenta
tuum vt quid sit res in se per quid in alio. Et modi essendi
in. Et modi habitiois.

Nemo dubitat de illō Omne totū est maius sua parte. Et ta
men inuent⁹ est qui dixerit: dimidiū esse plus toto. &c.

Regule. X.

De omni re mundi possunt formari. x. quęstiones: quartū ex
plicationes subdiuidendo inueniemus. xxv. quęstiones.

An sit: explicatur per affirmationem: Dubitationem: nega
tionem. & de illa raro exordimur.

Quid explicatur per diuisionē rei substantialem vel accidē
talem docens esse rei in se vel in alio.

De quo: explicatur per demonstrationem causarum mate
rialis & effectiuę.

Quare explicat postētionē causę finalis: formalis: efficiētis.

Quantū explicatur per respectū magni vel multi.

Quale explicatur per assignationem proprii vel differētia:
passionis vel habitus appropriati.

Quādo explicatur per declarationem rei quomodo & a quo
et quid sit in tempore.

Vbi explicatur per expositionem rei quomodo & a quo &
quid sit res in loco.

Quomodo explicat p insinuationē modi & sit⁹ ad respectiuā.

Cum quo explicatur per relationem mediōrū seu instrumē
torum & signorum.

Ad maiorem autem expressionem primæ & secundæ par
tis sequitur omnium disciplinarum diuisio: vt liberius

Remundi Lullij

orator in omni materia & per omnes disciplinas discurrere possit.

Omnis doctrina est triplex, vel

- Inspirata
- Inuenta
- Mixta

Inspirata est Theologia quæ deû speculatur: & cuncta sunt in eo & ab eo profiscuntur & ad eundem reducuntur.

Inuenta est Philosophia.

- Speculatiua
 - Mathematica
 - Naturalis
 - Metaphysica
 - Moralis
- Actualis
- Rationalis
- Sermonis

Mixta est Diuinatio vñ pphetia, & de hac primû dispiciem⁹ consequenter de reliquis secundum ordinem,

Diuinatio est quintuplex, s.

- Naturalis
- Spiritualis
- Artificiosa
- Popularis
- Damnata

Naturalis est triplex

- Brutorum
- Furentium
- Dormientium

Brutorum: qua hirûdines grues &c. aduētantē p̄sentit h̄yemem & cornices pluuiam.

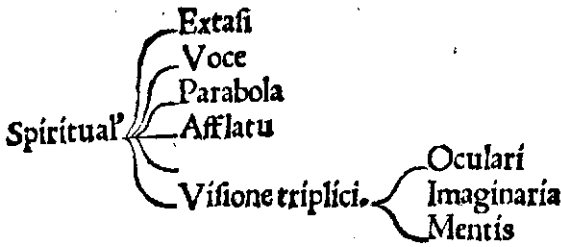
Furentium Vatum poetarum Baccharû Amétrium.

Dormientiû

- Infomnia quæ diuinatione vera carent
- Sõnia
 - Propria
 - Cõia
 - Aliena
 - Publica
 - mûdana

Hortû fit coniectura Natura Lege Cõsuetudine

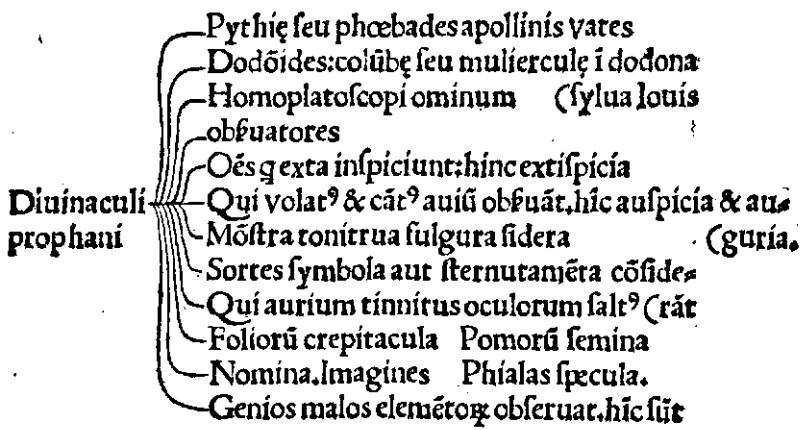
Rhetorice

Artificiosa {

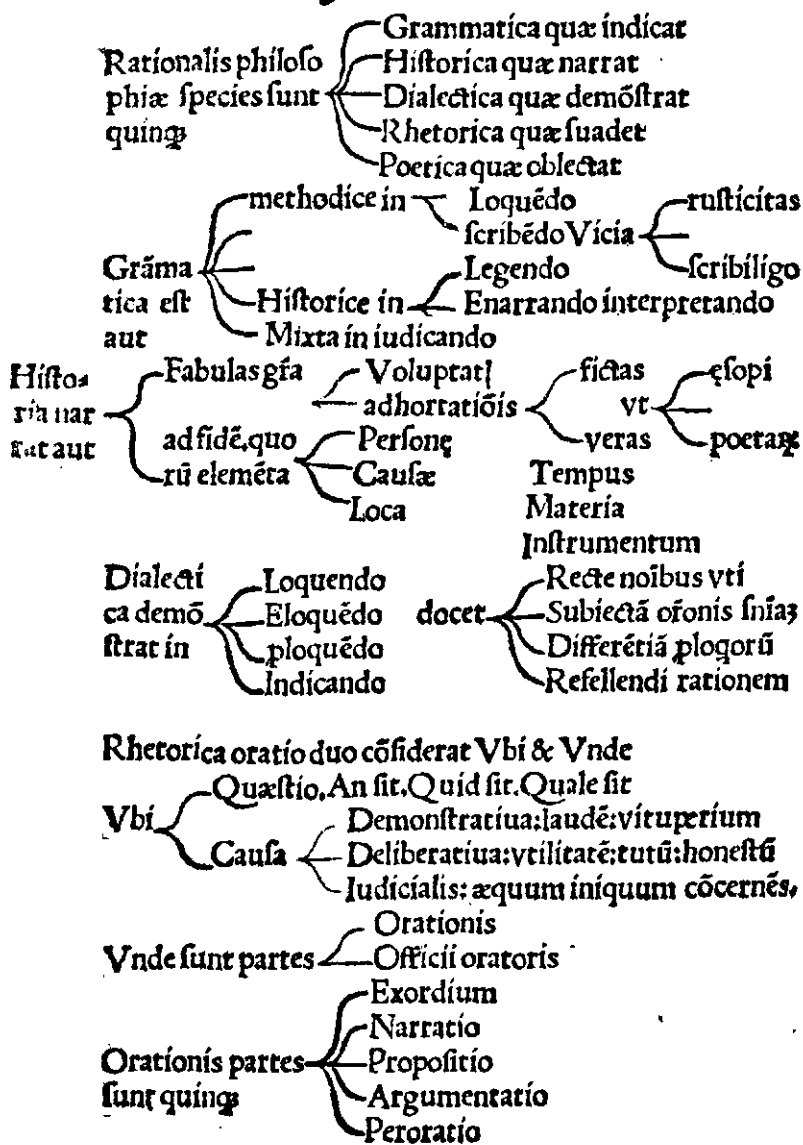
- Medicorū: ad fines morborū
- Consiliariorū ad genus deliberatiuū
- Gubernatorū ad ventos & tempestates

Popularis est quæ vulgo est nota sicut hyemis finē præficere
 ex osse dorsi anatis; & ventos ex flatu ignis,
 Damnata quæ malo ascribitur darmoni.

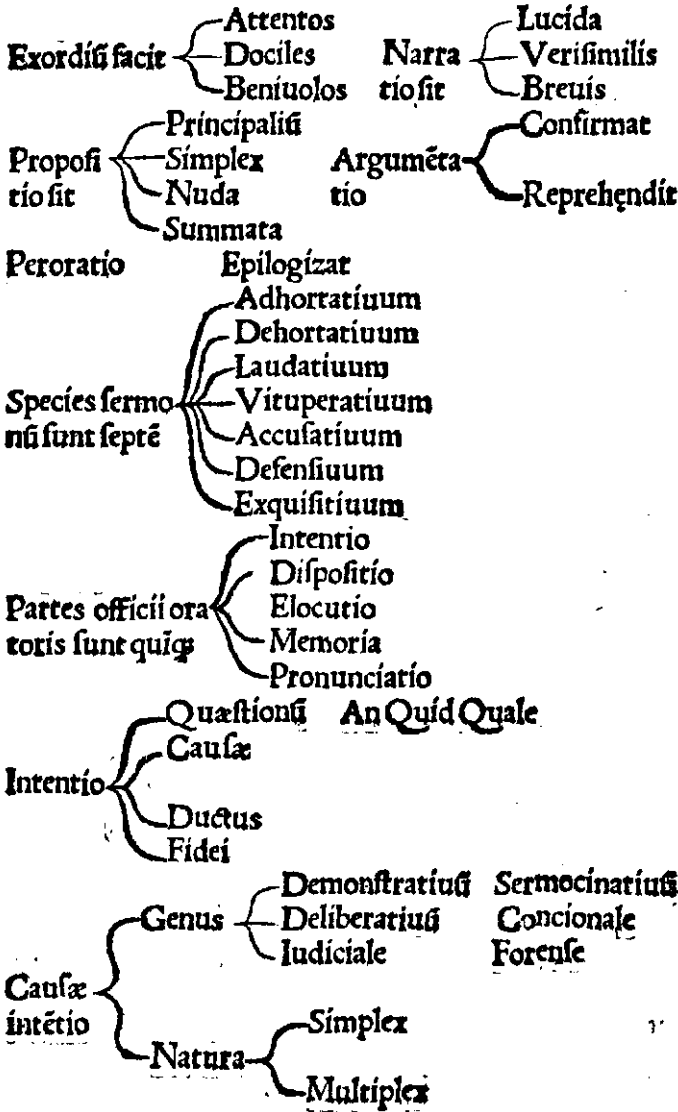

Cryomātia	Necromātia	Alphitomātia	hydromātia
Gyromātia	Sternomantia	Aleuromātia	Geomātia
astragolomātia	Alectromātia	Chrytomātia	Tyromātia
Cosmomantia	Pyromātia	Aeromantia	Chiromantia
- b.v.

Remundi Lulli

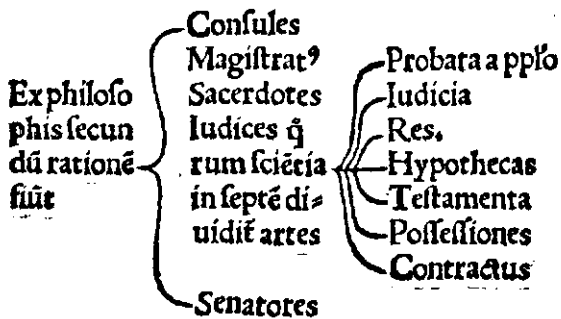
Rhetorice

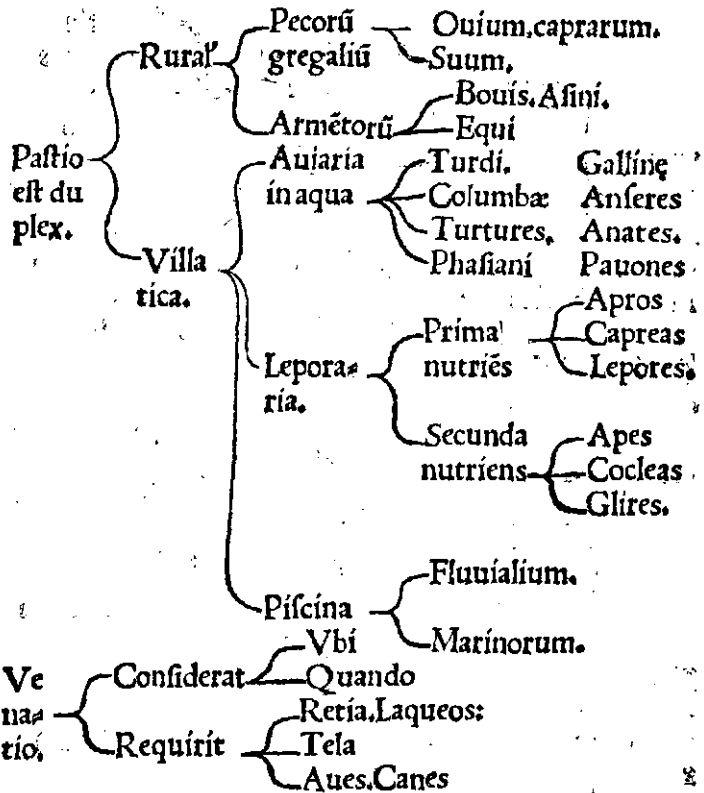
Remundi Lullij

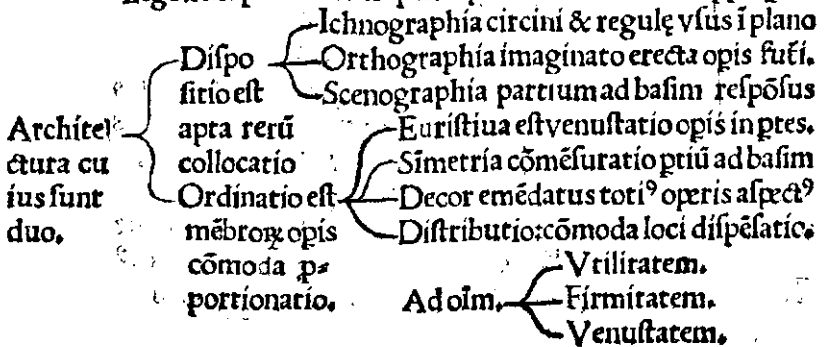
Remūdi Lulli

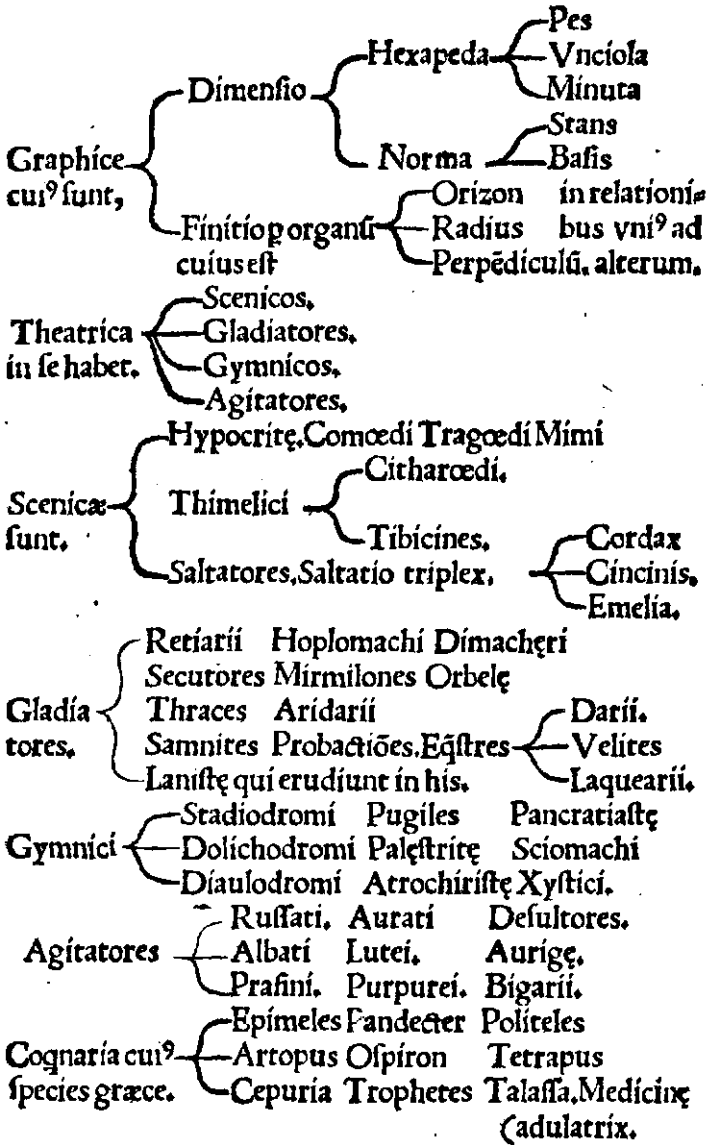
Remundi Lullii

Lege xenophontē & ei⁹ praecepta de venatiōe & hippolytū.

Rhetorice

Remundi Lullii

Victui inferuientes,

Hamiforę.	Pifcatores	Vrinatores	Cetarii
Macellarii.	Cupedinarii.	Salfamętarii.	Sitonę.
Dardarii.	Caupones.	Tabernarii.	Hospites.
Stabularii.	Lanifatores	Condimętarii.	Obfonatores.
Vinarij.	Piftores.	Piftinarii.	Saginarii.
Popinarij.	Boberarii.	Crustularii.	Lactarii.
Pomarii.	Herbarii.	Seplafarii.	Medicamętarii.
Holitores.	Ficitores & fimiles.		

Fabri.

Tignarii.	Cęmentarii.	Materiarii.	Aerarii.
Ferrarii.	Plaustrarii.	Carpentarii.	Vehicularii.
Pegmarii.	Aurifices.	Inauratores.	Bractearii.
Monerales.	Argentarii.	Vascularii.	Mufuarii.
Gemmarii.	Dolearii.	Figuli.	Tectores.
Imbricarii.	Carbonarii.	Calcarii.	Laterarii.
Fornacarii.	Lapidarii.	Lapicide.	Serrarii.
Thomatores.	Loricarii.	Fibularii.	Vitrearii.
Sulphurarii.	Cultrarii.	Ahenarii.	Caldeatores.

Corpori inferuientes.

Tonfores.	Balnearii.	Pellicrept.	Alipilli.
Mediastini.	Mangones.	Aliptę.pędotribe.	Ciniflones.
Angularii.	Coronarii.	Cofmete.	Funerarii.
Libitinarii.	Designatores.	Preficię.	Propole.pigmętarii

Lanę inferuientes.

Lanarii.	Sericarii.	Litones.	Braccarii.
Fullones	Textores.	Netrices.	Infectores.
Lanipendię	Carminatores.	Penicularii.	Sagarii.
Palliones.	Interpolatores.	Funicularii.	Sarcinatores.
Petagiarii.	Flámearii.	Violarii.	Mammilarii.
Ręticularii.	Molochinarii.	Semizonarii.	Liburarii.
Plumarii.	Polimitarii.	Phrygiones.	Caligarii.
Cerdones.	Zonarii.		

Rhetorice

Sutores — Calcearii, Solearii,
 — Crepidarii, Veteramentarii.
 Scripturę inferuientes.
Notarii. Scrinearii, Pragmatici, Calculatores.
Exceptores. Scribę, Librarii, Bibliopole.
Chartularii. Capſarii, Cōmētarięſes, Nomēclatores.
 Nauibus inferuientes.
Gubernatores. Nauarchi, Naucleri, Ductores.
Remiges. Epybatę, Nauigeri, Nauicularii.
Proretę. Vectores, Sentinarii, Naupegi.
 Equis & Mulis inferuientes.
Stratores. Strabularii, Curſores, Ciſarii.
Muliones. Agalones, Proxenerę, Equiſones.
 Rei nūmarię & mercibus inferuientes.
Nummularii. Argentarii, Colybiſtę, Trapezitę.
Negociatores. Mercatores, Inſtitores, Propole.
 Venditioni inferuientes.
Pręcones. Sectores, Coactores, Venalitiarii.

Artes, vii, mœchanicę vtiles — Agricultura,
 — Venatio,
 — Nauigatio,
 — Lanificium,
 — Fabrica,
 — Architectura,
 — Medicina.

Artifices nugatitii. — Petauriſtę,
 — Circulatores,
 — Funambuli ſeu Choenobatę,
 — Neurobatę.

Speculatiua ſeu ſpectatiua eſt triplex. — Metaphyſica,
 — Mathematica,
 — Naturalis.

Remūdi Lulli

Mathematica q̄ res cōsiderat

- A materia p̄ria: & est Philosophia quę oīm sciētī arū indagatrix: principia, axiomata:
- Inimateria p̄rius
 - Magnas — pmanēt Geometria mobilē Spherica.
 - Multas — Absolute arith. Relatiue Musica
- Re cōiunctas & ratione abstractas.

Naturalis ē circa ea q̄ rebus

- Videntur inesse nec insunt. Inane. In finitū Raro insunt. Monstrum fortuna
- Cōiisunt
 - pricipia per se
 - Cause — Efficiens Finalis.
 - Cōcause — Formalis Materialis
 - Pricipiis — Annexa — Motus, Loca, Tempus, Continū
 - Orta

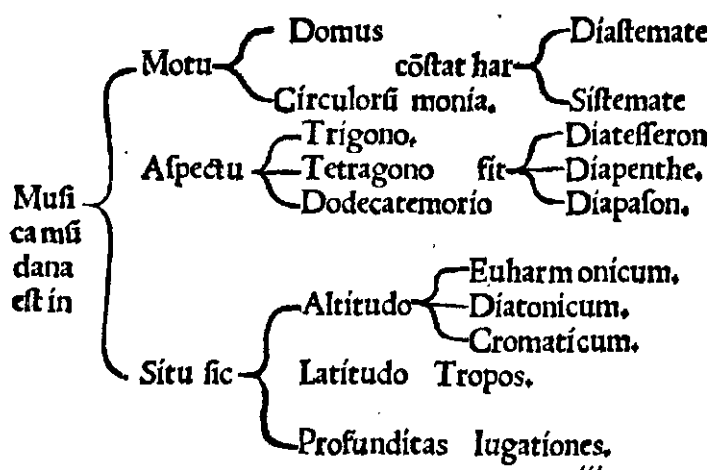
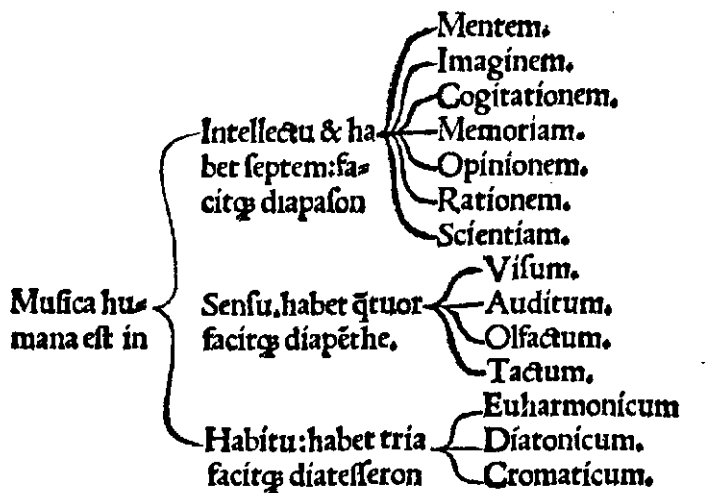
Orta p̄ncipiis

- Simplicia — Sēpiterna Cœlum, Fluxa Elemēta
- Cōposita
 - Impfecta gēra i aere
 - Perfecta
 - Inanimata
 - aiata — vegetatiua, Sensitiua, Zoophita

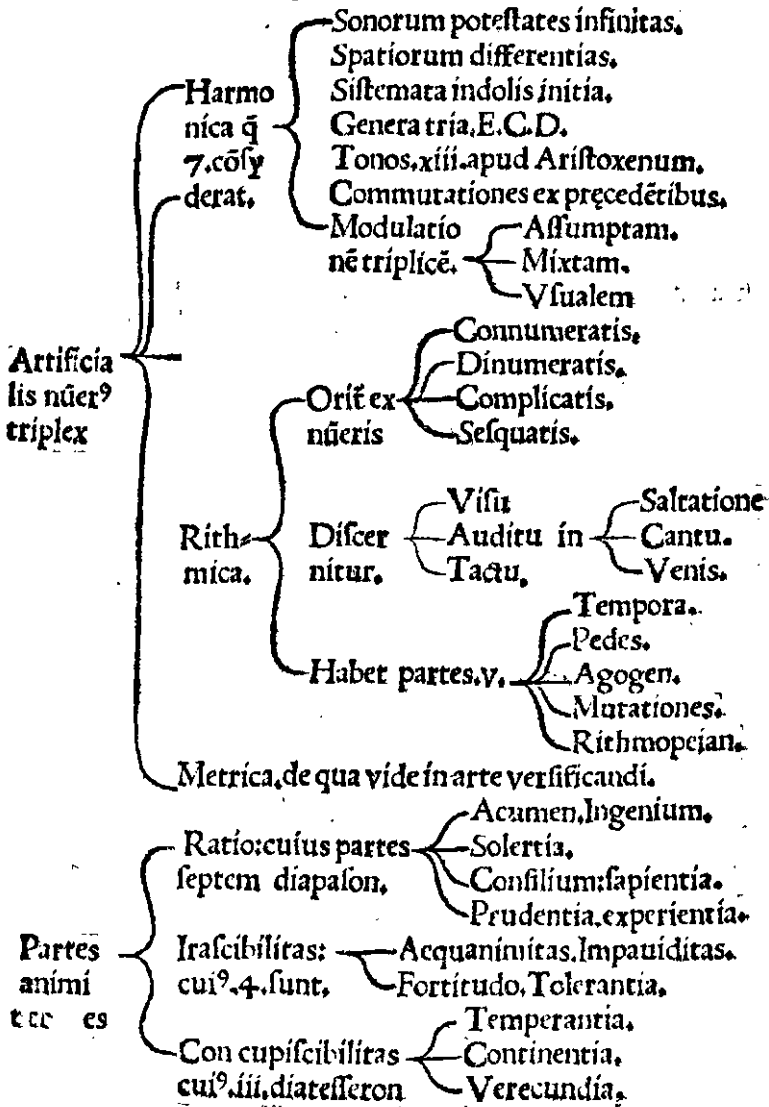
Musica est duplex

- Naturalis est duplex — Humana, Mūdana
- Artificial' ē triplex — Harmonica, Rithmica, Metrica

Rhetorice

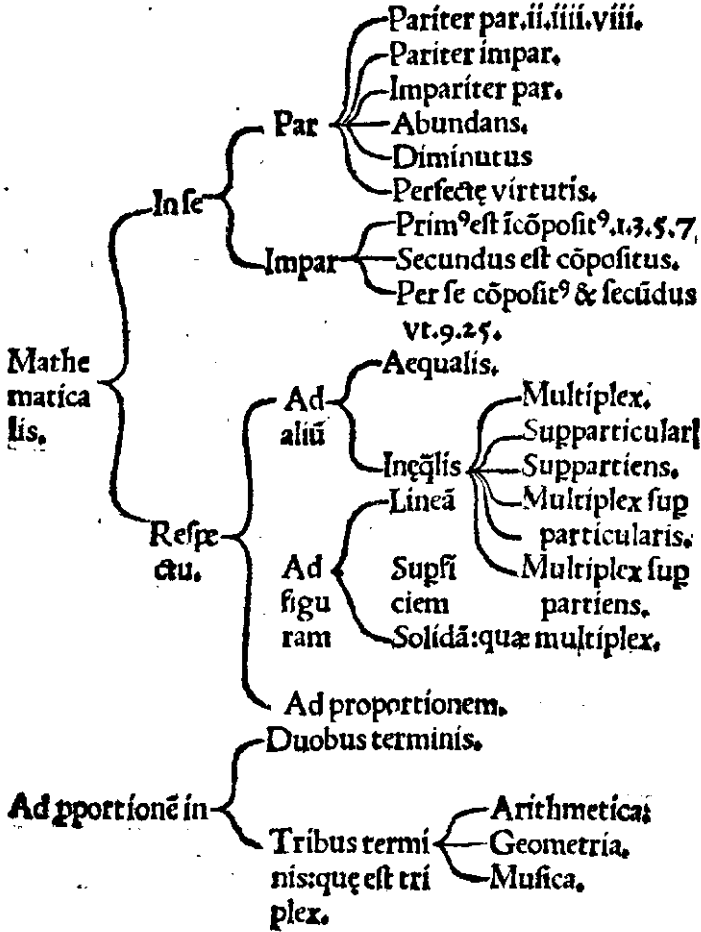

Remundi Lullii

Rhetorice

Arithmetica quæ numerū cōficīt ē duplex. Naturalis. quæ est anima.
Mathematicalis.

Remundi Lulli

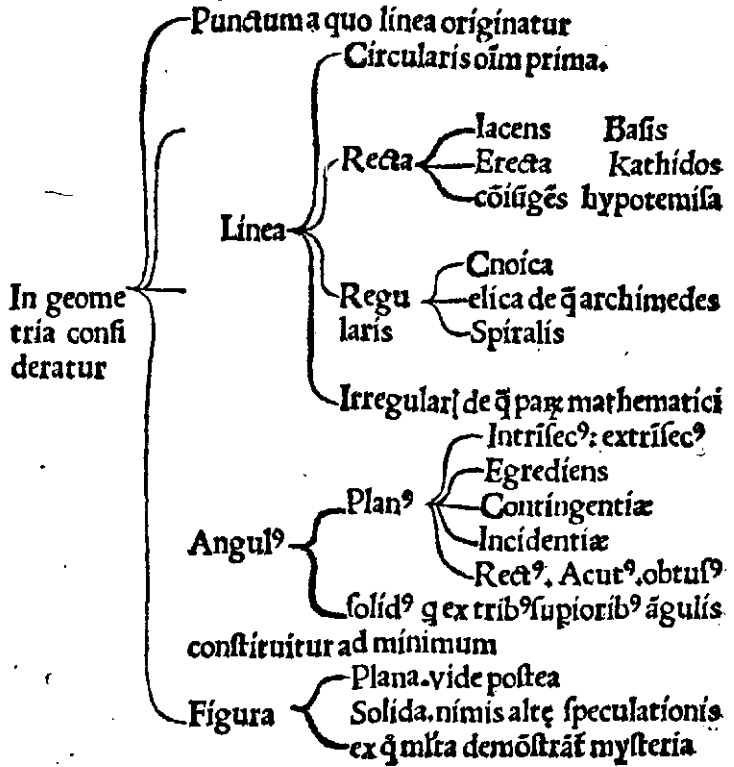

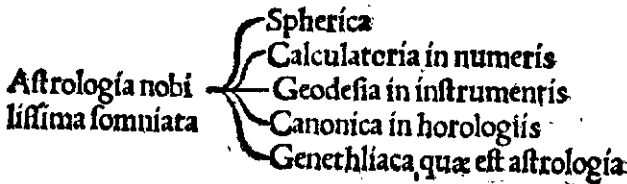
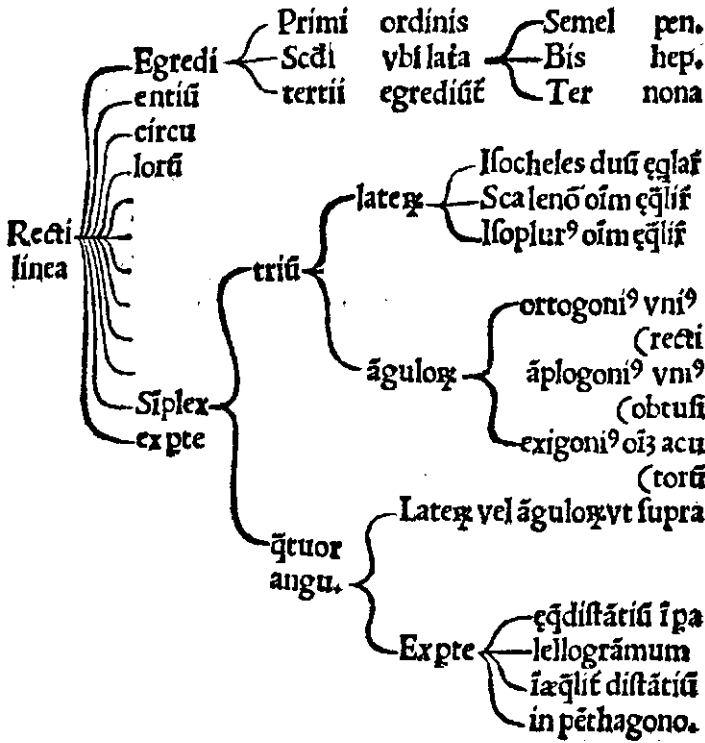
Figura plana triplex est

- Circularis
- Rectilinea
- Mixta: quæ relinquitur perfectis.

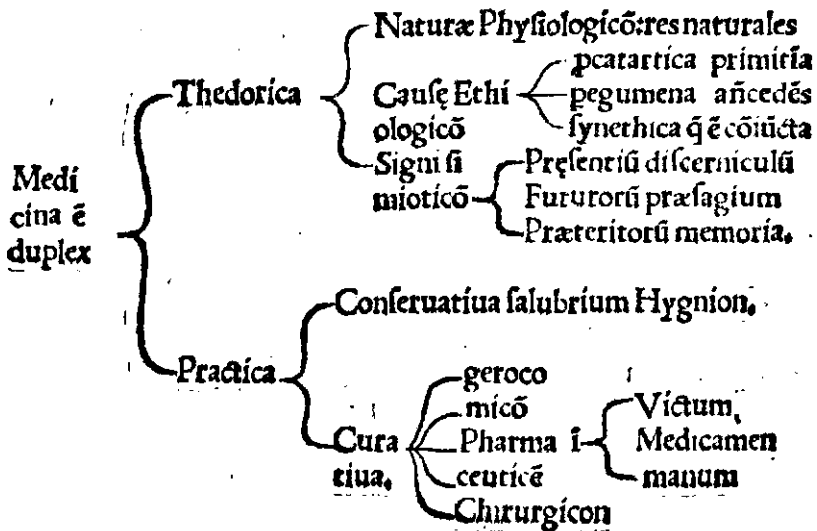
Circularis in qua

- Periphæria: Diameter: Semicirculus
- chorda q est minor semidiameter: arcus sector
- Sin⁹ rect⁹ diidifū chordę ac⁹ duplate (circulo
- Sin⁹ ver⁹ ps semidiametri sup mediã chordã
- Kardaga acus 15 graduum

Rhetorice

Remundi Lulli

Rhetorice

Applicatio: quæ est secunda pars.

St apud victruuium li.ii. ab initio exēplum de Diociocrate architecto pulchrū valde cui⁹ applicatio nē nota ad hoīem frugi: de inuentione gemina: qua si mater partum edat & nō habeat quo alar. Simile Aedrīstip po apud Laertium quare de eius naufragio.

Oratoris est ex tempore posse dicere de quacūq; re sibi proposita. Primus autē Gorgias Leontini⁹ de omī re mūdī ausus est differere: dixitq; oratoris materiā eē totū mūdū. huic ob eloquētiam statua aurea erecta est Delphis. Aristoteles autē & quē imitatus est Cicero ad herennium dicit oratorē versari circa. iiii. gñā causarum. Demōstratiuū: deliberatiuum iudiciale: & ad oīa illa gñā cārū hñc se subiecta tanq̄ matia.

Predicata	Applicatur generi	Demonstratiuo
Respectiua		Deliberatiuo
Questiones		Iudiciali

Quot sunt oratores tot sunt genera dicendī. Cic.

Oratoris q̄cūq; instrumenta	{	Inuentio est rerū q̄ cām pbabilē reddunt: hñc syluā verborū & rerū debem ⁹ nobis cōparare.
		Dispositio ē ordo rerū. Et hoc ē p̄cipuū oratoris
		Elocutio est accommodatio verborum idonea.
		Memoria quā duo firmant vt Aristo. ait: Positio sub ordine & frequens meditatio.
		Prouinciatio q̄ inest scđm naturā diuersimode.

In genere damōstratiuo finis ē laus vel vitupii: & vbi de oībus rebus dicere volumus: & Gorgianā illā oratoriā sectari patet nobis cāpus latissimus ī genere demonstratiuo. Laus vero & vituperatio trib⁹ rebus cōparantur: videlicet ex rebus Animæ: Corporis: Externis. Nunc ergo mollius & vsitata p̄dicata illa applicare oportet ne semp̄ illis terminis vta mur: oportet cū caute dissimulare artificii in quo ē haud parum de artificio.

Remundi Lulli

Bonitas { Animi ē vsus mētis: acurtes ingenii: mēorie &c.
 Corporis est pulchritudo: sanitas: mundities
 Externa diuitias: quas p essentiā bona dicim⁹

Quæcunq; sunt animi habent potiorem laudationē & vituperationem q̄ omnia ea quę sunt corporis aut externa: laudantur & vituperantur per respectū ad res animi. vituperamus ergo per contraria bonitati vt sunt abusus ingenii: deformitas & paupertas quę mala dicimus: q̄q̄ nihil adeo malum quod nō laudari certo modo possit / & cōtra de bono.

Magnitudo. { Animi est magnanimitas: & pusillanimitas: audacia,
 Corporis est proceritas & crassitudo: v̄ter. S. Thomę:
 Externa est latifundia & magna imperia possidere.

Et possumus etiā per illarū cōtraria aliquē laudare vel vituperare vt si quis laudet corpore paru⁹ & corpore robustiore qui possidet paruū prædiū eo cōtentus vt Tellus atheum.

Duratio { Animi ē cōstātia: vt durate & vosmet reb⁹ fuate scđis
 Corporis est vitę longēuitas & interim multis pfuisse
 Externa est nobilitas quę est antique diuitię.

Et per illarum cōtraria laudamus vel vituperamus secūdū opportunitatem propositi nostri. vt breuitas vitę in laudem trahitur tanq̄ mundus nō esset dignus vt hoc homine frueretur: & nouus homo qui nō ex sanguine suam nobilitatem duxit vt Cicero.

Potestas { Animi est libertas arbitrii. hīc Cicero libertas est ptās viuēdi vt velis: & sic dicim⁹ q̄ pupilli sunt ī ptāte aliena. hīc laus & vituperatio ecclīasticī. 31. potuit trāsgredi & nō est trāsgressus.
 Corporis est cēlibatus: & qui agit vitam cēlibem dicitur habere potestātē corporū vt cōtra ad corinth. 7. Mulier non habet potestātē corporis sui sed vir. hīc nota coniugium.
 Externa est imperiū: vt tyrannide: vt Dionysii qui semper imperauit & regno & scholis.

Rhetorice

Sapiētia { **q̄ dī cognitio** { Animi ē mediocritas q̄ nō facit hoīez sapere plus q̄ oportet: & sic dicit Flora. sumite materiā v̄s qui scribitis equam viribus.
Corporis ē ea q̄ facit hoīem cognosceſ illa q̄ sūt corpis. Et sic vitupam⁹ narcissum & sui admiratores
Externa q̄ facit hoīem eē frugi: videlicet vt secū expendat & cēsus suos & quātū habeat. hac cognitioē caret pdigus: & eā nimis habet auar⁹.

Volūtas { Animi ē desiderii boni: i lege dñi volūtas eius
Corporis est libido. i. corruptus quidā animi affect⁹
Externa est obedientia aut morigeratio.

Et voluntas improprie attribuit corpori seu rebus externis
Tñ vt ad Ro. apls̄ iqr. Habeo aliā legē i mēbr̄ meis repugnā tē legi mēi meę: videt̄ hic tetigisse voluntatē corpis: Et dicim⁹ seruū habere voluntatem externā cū vult qđ dñs vult

Virt⁹ { Animi est fortitudo p̄cipua: & inde alię virtutes
Corporis est robur vires. h̄ nota citharcedū robustū
Externa sunt Copie: Classes: exercitus.

Veritas { Animi est adæquatio rei intellectę ad intellectū
Corporis est naturalis & simplex nō fucata dispositio corporum. Moyses cōcessit mulierib⁹ fucū.
Externa est operationis cui cōtraria ē hypocrisis: vt Matth. 23. Similes estis sepulcris dealbatis.

Gloria { Animi ē trāqllitas mētis. huic cōtrarię sūt pturbatiōes & furie: de hac gl̄ia epicurei fuerit: & apls̄
Gloria n̄ra hęc est testimonium conscientię n̄ę.
Corporis est requies corporis: nō ignaua: sed q̄lem assecutus est mecoenas & assequuntur milites emeriti: Cōtrarium huic est saxū sisyphcum.
Externa est fama qualem Liuius assecutus est.

Remūdi Lulli

De respectiuis in genere demōstratiuo psonali versatur Plutar-
tarchus de vitis vbi cōfert Romanos gr̄cis. Et est valde ge-
n⁹ vberimū ad dicēdum p̄sertim ad laudandū: vbi em̄ con-
fertur pulchrū pulchro: & ostenditur vnū pulchri⁹: cōparā-
do ita res adinuicem duplicatur semp̄ oſo. Sed tamē ne vta-
mur arte nimis aperta cauendum est.

Dīa: discrimen: distantia: intercapedo: discerniculū: iteresse.

Concordia: amicitia Symbolū similia vinculum naturæ

Oppositio cōtrarietas: distantia maxima: lis extrema

**Hoc nota vt in comparando viuos & mortuos parcius lau-
dent viuētes. Laudatio em̄ licētior ī mortuis: q̄ nescio qd̄ iui-
dię & suspicionis habet in viuīs si non modus adhibetur.**

Dīa cō { Animi iter hoīes sūt īfinitę & quot hoīes tot sen-
cordia { s⁹. exēplū ap̄d Sallustiū ī catili. de cesar & catōe
Cōtra { corpis ex harmōia cōpositiōis: & sic dicim⁹ simi-
rietas. { lē christū iacobo: Seueꝛ: Neroni. nora nūsmata
{ Externa: & sic dicimus de rebus comparando
{ eas per diuitias fama gloria nomine.

A noīe locus laudatiu⁹ aut per iterptationē noīs vt dicim⁹
Iacob⁹. i. supplātor & alia plura vt scis. aut p̄ similitudinē
vt Augusti. auxit rēp. isarū & eccleꝛ vt August⁹ romanam.

Clemētia & seueritas dīa sūt non cōtraria: qa virtutes in-
ter se nō cōtrarię sunt sententiā Stoicorum. Cesar. Cato.

Prin- { Animi est īdoles bona vel mala: qualis erat Cato
cipiū { nis adhuc puelli: volētis iterficere Syllā: & rēpu.
{ liberare: & S. Io. baptista q̄ teneris annis aufugit
{ a patre in desertum. & plura alia.
{ Corpis: parētes alimētū nutrites & īpa educatio
{ quīs illa sapius etiam inter externa numeretur
{ Externarū. & sic dicim⁹ de iuētorib⁹ artū & sūda-
{ torib⁹ studiorū & p̄cipia boni vel mali: aut etiā
{ si quis diues vnde sumpserint diuitiæ eius prin-
{ cipium aut ab hāreditate aut īdustria studio.

Rhetorice

Plinius, 7. li. fecit caput de inuentoribus artium.

Mediū { Animi sūt p̄ceptores boni vel mali. Aristo. Alexādro fuit mediū ad tātas virtutes assequendas. Corporis, & sic ingluuies est mediū quo deuenit ad crassitudinē. Ieiuniū ad gracilitatē. exercitiū ad agilitatem. Externum, & sic dicim⁹ pecunias esse mediū per quod deuenitur ad magistratus ac honores.

Consummatissimā laudē habet finis exemplo Cresi & Solonis, historīā nota apud Ausoniū de septem sapientibus &c. Extrema dies iudicat de omnibus. Plī.

Finis { Animi an cōputatus inter sc̄tōs an desperauerit. Corporis an dignus sepultura: an rota vel laq̄o p̄it. Externorum: an bona ludo amiserit: an genus finem in eo habuerit. vt gētis suę finis fuit Nero: Tarquinius finis regum Romanorum.

Est genus laudarium qđ simpliciter vni⁹ rei absq̄ respectu est adhuc aliud respectiuū vbi cōsiderat maius min⁹ æqualis æq̄li ordine & modo: vt differētē cōcordiæ & cōtrarietatis.

Maioritas { Animi inter virtutes scientias ingenia.
æqualitas { Corporis: inter pulchritudinē / robora / vires
minoritas { Externorū iter diuitias: nobilitates: fauores.

De quæstionib⁹: illi termini accomodantur ḡni iudiciali: Genus aut iudiciale vt Cice. ait est quod positū in cōtrouersia &c. Et habet tres constitutiones. Hic nota quid sit constitutio apud Ciceronem & Quintilianum.

Cōstitutio { Cōiecturalis cui ap { Vtrū vel an
 Legitima plicat { Quid est & de quo ē
 Iurisdictionalis q̄stio. { Quare Finalis.

Et aliæ q̄stiones accidentales applicātur magis ad iudiciale in constitutione coniecturali: vt factū est furtum.

Quantum de hospite crasso & suspecto q̄ iuerit p̄ fenestram.

Quale de occiso veneno liuor in corde.

Remundi Lulli

Vbi videlicet cōsideratur dignitas vicinītas āplitudo loci.

Quando considerātur tēpora etates partes anni:dies.

Quō & cū q̄ discurrem⁹ p̄ instrumētatiuū an ferro:veneno.

Vtrū & qd̄ est

De quo

Quare Applicantur

Quantum

Quale

Quando

Bonitati & omnib⁹ aliis cū hoc
Principio accommodatius
Fini primo & principaliter
Magnitudinī triplici vt supra
Instrumentatiuo p̄ lōgū & latū
Durationi. de q̄ vide ī terminis

Dicitū est in prima parte huius scientiē q̄ ab oībus subiectis possunt sumi cōfirmationes & cōfutationes tripliciter videlicet auctentice: similitudinarie & exemplariter. Et ideo dicim⁹ de cōfirmatiōib⁹ & cōfutatiōib⁹ p̄ncipaliter: q̄a vigor & omne fundamētū & totus succus oratiōis cōsistit in illis. Auctentice sumūtur igit̄ ex deo: angelo: hoīe: vbi citam⁹ locos: quos aliqs horum dixerit: vt est illud dei ἡγοτι σεαυτοῦ & apud Hermetem audiui bonū dāmonē dicentē mihi &c. et hominū auctoritas legum, imperatorum.

Similitudinario possumus capere ab omnib⁹ subiectis vt de instrumēto a nauī a lira ab arcu ad animā ab organo. Imaginatio ab hyrūdinib⁹ tēpore veris: ad falsos amicos / de amicitia. Vegetatio vt hoīes siles seminib⁹ q̄ ceciderūt sup petrā. Elementatio vt terrā dicim⁹ nobis ostendere exercitiū gratitudinis. Cēlo vt fluctuat aīo velut solis radius in aqua Aeneas. 7. Oportet aut̄ similitudines eē nō difficiles: nō obscenas: vt si dicerem⁹ Rēpu. castratā quia priuata fuit Scipione nō alienas & imp̄tinētes sed accōmodatas ad nostrū propositum: et est liber de similitudinib⁹ rerū valde vtilis ad hāc artem. & vidi ego cōpositiones poetarū excerptas per Pe. copinum non inutiles huic proposito.

Exēplares sumim⁹ ex his vnde deducim⁹ exēpla formicę leonis terrę alicui⁹ sc̄i. tū p̄ncipalit̄ sumunt̄ exēpla a trib⁹ illis subiectis a q̄b⁹ capim⁹ auctoritates videlicet a deo: āgelo &

Rhetorice

hoie: & exēplorū copia sumit ex historiis maxime sacris.
 Omnia quæ hucusq; dicta sunt de psonis possunt similiter
 applicari ad omnes res mūdi: ad omnia subiecta: modo & ra
 tione seruatīs: dūmodo illud fiat cōmode. Et sic laudamus.

Canem a fidelitate.	Leonem a magnanimitate.
Asinum a stoliditate.	Leporem a timiditate.
Elephantem a docilitate.	Psittacum a pulchritudine.
Pelicanum a solitudine.	Simiam ab imitatione.
Apes ab utilitate.	Tigrim a pernecitate.

Inesse videt etiā sensus floribus qui sequitur solē. Similiter
 a rebus corporis possumus laudare omnē rem mūdi secun
 dum suum modū & debito seruato respectu.

Licet oratorib⁹ in vno loco plures afferre cōparatiōes vt est
 apud Cice. 3. de orato. loc⁹ lat⁹. Sed poetis nō licet: & sūt qui
 arguūt i hoc Flaccū q; nimias de vna re cōparatiōes fecerit.

Oia q; hucusq; dicta sunt de genere demonstratiuo alio respe
 ctu finis possunt applicari ad gen⁹ deliberatiuū & iudiciale.
 Vulgo placet argumētatio ex tuto. Sapiētī placet tm̄ ex ho

Simulac̄
ars vel p {
 - Synonyma: vt nō vtamur nisi raro illis (nesto.
 terminis sed similibus vt dictum est.
 - Inuersionē ordinis & transpositionē vt nō de
 bonitate in magnitudinē & sic per ordinem.
 - Digressiōes similitudinū & exēplorū inuariat̄ nar

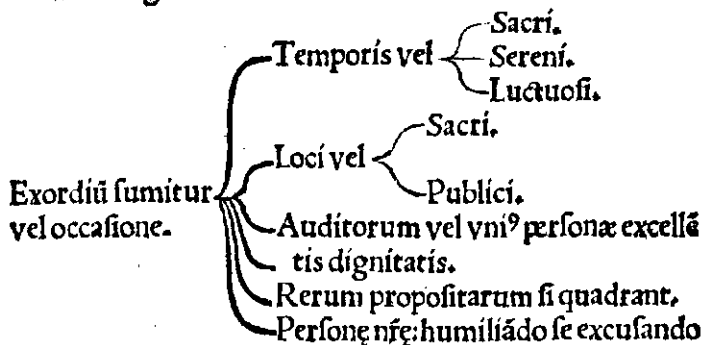
Lachryma cędri p̄seruat res a putrefactiōe. hīc loz (rationi.
 cus est apud Persium, Et cędro digna locutus.

Muscę moriētes perdūt suauitatē olei cōpositionis. Fili⁹ ho
 norat patrē & seruus timebit dominū suum.

Oīmē qđ
pponit̄
aut est. {
 - Complexū vt propositio. oīs sapiēs diues. Cō
 plexa discutimus per rationē incōplexorū vi
 delicet declarando terminos propositiōnis.
 - Incōple
xū v̄ est {
 - Substātia vt homo petrus & illa
 declarata sunt in prima parte.
 - Accidens: vt bonitas iusticia.

Remundi Lulli

Exordii est principii orationis quo animus auditoris paratur ad audiendum & finis exordii est ut captes beniuolentia ad docilitatem: & ipsum postremum debet cudi in oratione meditata. Sed extemporalia exordia fiant ad imitationem Platonis in dialogis suis.

Si causa fuerit honesta tunc precepto Tullii licet uti vel non uti exordio: sed possumus accipere ab aliqua auctoritate: at ubi res est humilis: oportet eo magis laborare ad captandam beniuolentiam: eo luculentius maiora polliceri ut aucupetur animi auditorum ad docilitatem & attentionem.

Docilitas autem comparatur si summam enumeramus & diuidimus orationem & materiam orationis.

Narrationes in hoc genere sunt diuersae & sparse, nam quedam sunt comparatiuae: aliae naturales: aliae principales: aliae extrinsecae: aliae exemplares. Sed omnis narratio tunc laudatur si haec tria habuerit: videlicet si est breuis: dilucida: verisimilis.

Diuisio in hoc genere dicendi sedato: fit per enumerationem partium orationis: vel per expositionem ut late Quintilianus & Cicero.

Conclusio illa debet efficaciores locos orationis repetere: & breuiter sub quodam epilogo omnia reuocare quae prius dicta sunt ita ut principium reuocet ad finem: & finis ad principium: & sic est finis.

Nihil tamen adeo videtur difficile in hoc artificio quam facere exordium: quia non videtur nasci ex terminis artis. Bene concludere adhuc difficilius.

Oratio exemplaris

Socrates ille philosophorum princeps facile & p̄ oīm
adolescētē quēdā ingenua & liberali forma p̄ditū
iūtuēs cū is quidē tacit⁹ diutule astaret: qn̄ ingt lo
quere: age vt te videā o adolescēs: scilicet sup̄ aīo & oratiōe
magis q̄ specie exteriori iudicādū rat⁹. Atq; egdē nūc quoq;
haud alit̄ cēseo excellētiā tuā doctor egregie seu potius oēs
vos q̄ adestis: vn⁹ em̄ poib⁹ locut⁹ est: velle aī īgenioliq; mei
ex ofone piculū facere. Et egdē tāetsi nūc vereor vt expecta
tioni vřę partū satisfaciā: tñ quia nō est quo possim hoc onus
dicēdi hōeste auerfari: ī eū em̄ vltro descēdi cāpū: vt gorgia
no more quacūq; de re velletis dicatū spopōderim: nec mi
hi nūc pedē retro licet referre. qppe galeatū sero duelli pce
nitet. Esto igit̄ q̄ mihi excellētia tua p̄posuit dictiōis huius
thema: ex media phōz ac dialecticōz schola deprōptū: Ac
cidētia cōfēt magnā ptē ī eo qđ qđ est. Et qm̄ nō breuitate
dialectica qn̄ oratorio s̄ymate p̄positionē hāc tractare cōtē
dim⁹: primū oīm dispiciam⁹: sint ne accidētia: & qđ sint: deī
de qđ sibi velit hoc qđ qđ est ac postremo: quō magnā partē
accidētia ī eo qđ qđ ē cōferāt. Eē accidētia quodāmō sed nō
silit̄ tradūt p̄hi: id qđ accidētis puulgata dictiō declarata:
qppe accidēs est qđ pōt adesse & abesse p̄ter subiecti corrup
tionē. Nimirū igit̄ eē accidētis a subiecto depēdet ita sane
vt absq; subiecto oīo qđē nō sint: cui⁹ ratio est q̄a sunt ī alio
& nō qđē vt pars. Impossibile est tñ ip̄a eē absq; eo ī quo sūt
cōmensuranē igit̄ subiecto: & subiecti nūerositate nūeranē.
Sic nēpe hęc albedo & hęc triangularitas sunt quaten⁹ hoc
aut hoc (cui insūt) subiectū p̄manet: simulq; cū eo vt ita di
xerim adolescūt & senescūt & itereunt & locū mutāt & cir
cūscribunt & pegrinanē & sedēt & cōplicanē. Atq; ad hunc
quoq; modū sepe nūero iuicē cedūt: scilicet calore pulso frī
gus admittit̄: & calamitosam paternitatē orbītas excipit̄:
& dulce olim coniugiū trīsti viduitate mutāt. Iam vero ex
his quæ de accidente dicta sunt: id quod quid est: quid aut

Remūdi Lullī

cuiusmodi sit patere arbitror: non semel eū subiecti mētio-
nem fecim⁹, cui q̄tū & vt ita loquar entitatis ratio pprie cō-
uenit: vt quod suæ entitatis robore accidētia sustinet & ful-
cit atq; sustētat: quippe a substando haud dubiū substantiæ:
nomē deductū ē. Et priā qdē substātia q̄ principalit̄ & maxie
substāf dicif. Hoc itaq; qd̄ substāf ex his q̄ ei accidūt p̄sepe cō-
gnoscit: siquidē substātia intelligibilis est: accidētia fere sen-
sibilia: quę sensib⁹ interiorib⁹ exterioribusq; p̄cipiūt. Vt autē sē-
sus nostri sunt intellect⁹ sic ea quoq; q̄ sēsb⁹ p̄cipiūt ministe-
rio qdā ad ei⁹ cognitionē qd̄ intelligibile est quasi manudu-
cunt. Enimvero vt multiplex ē accidētū varietas sic multi-
plex quoq; ad cognitionem ei⁹ qd̄ qd est insinuatō. Hāc autē
accidētū varietatē nouē p̄hi distinxere capitibus q̄ p̄cipia
seu p̄dicamenta appellant: mirūq; illud est in tanta ipsorū
varietate sūmā ad hoc eē cōcordiā: & asperrimas rurū simi-
citas: nam vt verbī grā dicam⁹ calor & frigus cōueniūt qdē
maxime: nam sub eodē sūt genere qualitatis: & maxime quo-
q; discrepant: nam mutuo se expellunt neq; inuicē cōpatiūt
Capitali⁹q; oīno est inter accidētia principalia seu extrema
dissidiū: nā media: q̄q; vtrunq; nō p̄cipiāt t̄n atrociter inuicē
nō cōfligunt. Omnino vero vt in p̄liando qd̄ efficacius est al-
terum vincit atq; expugnat inq; ei⁹ locum succedit: at vbi-
equo Marte pugnatur longius est certamen: sic sane in iis q̄
ex contrariis composita sunt assidua est belligeratio: & līs il-
la Platonica donec mixtum soluat̄ & compositio ea labefa-
ctetur. Sunt autem hęc quę diximus hactenus vulgo quo-
q; philosophātium notoria: & quę scholarū omnium (si qui-
dem sentiāt) parietes & tabulata percallent. At (si quidem li-
bet alius audire & dignitatibus vestris accommodatius)
alia ratione hanc ipsam proportionem pertractemus. Acci-
dentia nunc itaq; libet appellare omnia quę extra deum sūt
& quę deus non sunt. Solum autem deum id quod quid est.
Atq; ne id noue aut affectate nimium dicere videamur: dei
ad Moysem loquentis vnum afferatur verbum. Interro

Oratio exemplaris

gauit Moyſes dñm; quĩnam eſſet & qđ haberet nomen. Ille autē ego inqt ſum qui ſum: ſic loquere filiis Iſrael: qui eſt miſit me: pprerea qđ qđ eſt bonũ hoc eē neceſſe eſt. ſolus autē de⁹ bon⁹: ſol⁹ igr de⁹ eſt. q ergo nō ſũt de⁹ haud ſepte hac cōſideratiōe accidētia dicem⁹. Sed bōitas creata ē illi⁹ creatę bonitatē velut vmbra quædā. Nempe illa immenſa eſt atq; ęterna: hæc autem finibus certis cōſcripta: & tpis āguſtiis incluſa. Pōt illa diuina quidem bonitas abſq; mūdana ſubſiſtere: mūdana autē abſq; diuina nequaq;. Atq; hæc teſtatur Sīmonides ille noſter cum ait. Aperiente te manum tuā omnia implebuntur bonitate. Jam vero cognitio & induſtria q̄ omnibus quĩdem rebus aliqua quodammo do in eſt: hiſ ſiquidem clari⁹ illis autē obſcuri⁹. Si ſiterq; ardor & ſtudiũ ſui aut rerũ ſilũ & ſi cōueniētium: oĩa hæc ſunt ex cognitione amoreq; diuino exp̄ſſa: ſed adeo ſane lōge vt reſpectu lucis illius q̄ ſolē vincit & amoris ſagrantis tenebrę cimerię & gelu glatiāle poſſũt appellari. Quid dicam de virtute; quæcunq; ea rebus in eſt niſi diuina ſit virtute fulcita: nōne omnis fragilis eſt et caduca? Fallaces vero rerũ cōditiones & inſtabiles vt ita loquar ſtat⁹ quis non videt niſi qui ſciens ac volens quocunq; ſe vertat: corpis animiq; oculos claudit? O vanas hoĩm ſpes: o deſideria cęca: q̄ iter tātã tãq; iſignē rerũ oĩz fragilitatē gl̄ię ſtudet q̄ i hiſ q̄ dixi accidētib⁹: firmamēci aliqd collocant: & nō poſti⁹ eo q̄ eſt. Aſtruit ille ędes marmore pario: & ſũmo auro lacunaria obducit. excauat alius montes & abdita inde eruit metalla. alius agris atq; hortis colēdis ſtudet: & frequētius alius cogit armēta: multo vero magis pleriq; hoĩb⁹ ſub ptãtẽ ſuã redigendis incũbũt & nec ſuo nec alieno dũ id efficiãt ſanguini pcũt: qđ ſi q̄ eſt animo paulo erectiore ſidera cōtẽplat aut intelligentias q̄s appellant inueſtigat. Sed nō eſt ſtudiortũ fructus ſi q̄s i eo ſubſiſtit: qn maius fuerit op̄p̄ciũ in eius q̄ eſt cognitionem pergere ex accidētĩũ horũ cōtemplatione. magnam quippe partem conferunt in eo quod quid ē

Remundi Lulli

hoc est ad ei⁹ qui qđ est est cognitionē, Insensibilia enim dei vt ait Paulus ad Ro. a creatura mundi per ea q̄ facta sunt in intellectu cōspiciuntur: scilicet domorū atq; turriū p̄sidia qb⁹ ciuitates priuatim publiceq; firmātur deum rerū oīm ostēdunt praesidem esse monstrantq; tutorem: quippe si quid in his praesidii est quę manus fabrefecit humana q̄to magis in eo qui ipsas hoīm fabricatus est manus! Recte igitur propheta ille psalmographus Nisi inquit dominus edificauerit domum in vanum laborauerunt. &c. Q; si ab iis quę artificio constant ad naturam magis libet accedere: per omnes gradus offendemus: aliqua eorum quę nos in ei⁹ qui est cognitionē adducant scilicet (vt verbi gr̄a aliqua attingam⁹) inexhaustę fontium scaturigines indeficiētē nos credere mouent dei bonitatē quę assidua largitione nihil minuitur aut euacuatur ceu fontes perpetua aquarum emanatione nō deficiunt vnq; neq; siccantur. Terrę vero ipsius latitudo seu amplissima dixerim potius coeli capacitas: imensam dei imaginē testant. Iā vero perpetua hęc elementorum iuuenta minime senescentem dei indicant aternitatem. Quid innumere arborum et plantarum vires: vim ne dei omnipotentem approbant! Mirum hercle si medici ex harum cōtemplatione in positione diuinæ admirationis non rapiuntur. Alia vero multo luculentius eum qui est nobis ostendunt: nempe formicę apes fibri canes millesq; huius generis industria sibi ingenita creatoris sapientiam q̄q; muta praedicare vident. Hic Salomon: Nungd non sapientia clamitat in summis excelsisq; verticibus! Rursus alia quoq; affectibus suis diuini animi quāsdā exhibent notas: pugnant quippe pro catulis & coniugia sua particularia defendunt. Virtutes autem diuinas nullum animal tam clare exprimit q̄ homo: i eo enim iustitia/misericordia/prudentia: ita quidem vt si semet homo sedulo contēpletur possit bonam magnamq; partem cognitionis eius qui est ex sui ipsius cōsideratione venari. Nec mi

Oratio exemplaris

rum; est enim ad imaginem & similitudinem dei factus: siue enim inferiora se siue semetipsum homo rimetur abūde inueniet quibus in eius qui est cognitionem aliquam adducatur. Quasi si suspiciat: & in ea quę supra se sunt oculorum mentisque acie dirigat papę quāto insignius eum qui est cognosceret! Cęli enim narrant gloriā dei. Et certe veritatē diuinę haud vsq̃ alibi tam clara sunt q̃ in cęlo documenta vbi stellę etiā quę errores appellantur minime errant: sed lege certissima oriuntur & occidunt. Igitur is qui mihi sæpe vocandus ad partes Dauid propheta ait: Sol cognouit occasum suum. Denique si daret nobis angelos penitus cognoscere: vbi omni perspicacitate dei gloriā intueremur. sunt enim seu specula certissima nulli obnoxia corruptioni: quę diuinitas assidua sui cōtemplatione nitidissime expoliuit. Sed iam quidem diutius ac propositum fui: in accidētium serie immoratus sum: & multo tamē minus quę res ipsa postulat. nullus enim dicēdi finis esset si quis velit quę in rebus sunt diuinitatis imagines singulas persequi. Et omnino auctore Dionysio de rebus sacris pfectissime loquendum est. Ergo postquę accidētia magnam partem conferre in eo quod quid est monstrauimus: idēque & mathematicę & theologicę fieri admonuimus: nunc quę in eadem sententiā ex medicis atque iuricōsultis dici possent consulto omittimus: tū quę ex his quę dicta sunt pleraque horū trahuntur: tum ne ad clepsydram quod aiunt declamās nouum ab integro sermonem ordiamur.

Finis.

Sub prælo Ascensiano ad. XIII Kalendas
Decembris: Anni huius, M. D. XV.

